

6 OKTOBER 2012 - DAG VAN DE GESCHIEDENIS

MIJDRECHTSE VREUGDEGALMEN

HET DORPSCENTRUM VAN MIJDRECHT 100 JAAR GELEDEN

Bij de omslag

HENK GILLE TOONT FOTO'S VAN OUD MIJDRECHT

Jaren geleden stond er in het plaatselijk weekblad elke week een foto van oud Mijdrecht uit de collectie ansichtkaarten van Pieter Wijnand Gille. Hij was de zoon van de molenaar van de korenmolen. Deze molen heeft gestaan op de plaats waar nu winkelcentrum Molenhof is gevestigd. Arie Gille sr., geboren op 6 januari 1865, werd er in het jaar 1900 molenaar. De stellingmolen heeft heel wat meegemaakt. Hij werd gebouwd in 1853 en op 5 januari 1921 brak zijn as en de wieken door ondeskundig remmen van de wieken (door een niet bevoegd persoon). Op 13 februari 1951 en op 6 december 1954 heeft de molen in brand gestaan. In 1962 is hij gesloopt. Arie sr. had drie zonen Arie jr. van 19 februari 1896, Nico van 1 juli 1897 en Pieter Wijnand van 12 november 1903. P.W. Gille begon in 1926, in een hoekje van de maalterij zijn installatiebedrijfje. In 1931 begon hij een winkel op de hoek van de Dorpsstraat/Kerkvaart, toen nog genoemd A 276, later Dorpsstraat 63. In 1951 werd een nieuw pand, een woonhuis en winkel, gebouwd naast Avondlicht aan de Dorpsstraat 73. Dit pand werd in 1967 tot één winkel verbouwd.

P.W. was een vooruitstrevend man, die van 1930 tot 1946 een radiocentrale beheerde en Mijdrecht en Wilnis van muziek voorzag. Zijn nageslacht, bestaande uit A.M. Gille (vr) 1932, H. Gille 1935 en G. Gille 1939, zette de zaak voort. Zwager S.C. de Vos het installatiebureau, Henk de elektro, radio en t.v. en Gerrit de winkelverkoop.

Om het geheel compleet te maken: Het installatiebureau is na 85 jaar nog steeds in de familie. H. de Vos zet sinds 1980 de werkzaamheden achter het winkelpand voort. Het winkelpand wordt verhuurd aan speelgoedzaak "Blik op Hout". Henk Gille is in het bezit van vele ansichtkaarten, die door zijn vader zijn verzameld en hij heeft diens hobby voortgezet. Hij zal op uitnodiging van de historische vereniging De Proosdijlandden op **dinsdagavond 25 september in Gebouw Irene te Mijdrecht** zijn collectie

tonen. Aanvang 20.00 uur. De entree is gratis.

Nog meer foto-avonden:

woensdag 24 oktober 2012

film- fotoavond: VINKEVEEN, HERV. VER. GEBOUW Herenweg 270, Vinkeveen. Aanvang 20.00 uur

donderdag 15 november 2012

A.V.+ fotoavond: WILNIS, ONTMOETINGSKERK PKN Dorpsstraat 20, Wilnis. Aanvang 20.00 uur

In deze Proosdijkoerier

74	Bij de omslag - Henk Gille toont foto's van Oud Mijdrecht
75	Geschiedenis
76	Van kerkhof naar algemene begraafplaats
82	Het dorpscentrum van Mijdrecht honderd jaar geleden
86	Ingezonden...
90	Van turf naar tuinaarde
93	Heeft u ze ook nog? Die oude klassenfoto's
94	Verenigingsnieuws
95	Dag van de Geschiedenis

96	Door Linnaeus geplante oude bomen verdwenen uit Waverveen
100	Bart Vermaas, troubadour van Vinkeveen
102	Surfen op het web [12]
103	Piet Koster toont foto's Oud Vinkeveen
104	Mijdrechtse vreugdegalmes
109	In memoriam Jan Brugmans
110	Wilnis in vroeger tijden - Aankondiging Najaarsvergadering
111	Nieuwe leden - Redactioneel - Colofon

Geschiedenis

WAAROM DE TIJD SNELLER GAAT ALS JE OUDER WORDT

“De herinnering is als een hond, die gaat liggen als ie wil.” Een prachtige uitspraak, die de onvoorspelbare ontwikkeling van ons geheugen mooi onderstreept.

Douwe Draaisma schreef begin deze eeuw een boek met dezelfde titel als boven deze alinea. Een interessante psychologische verhande-

ling over wat we nu wel en niet onthouden. Terug gaan naar je vroegste jeugdherinneringen is vergelijkbaar met het zien van flitsen in het duister. Grappig, zoals onze herinneringen ook zaken vervormen. Ooit kwam ik na vele jaren terug in de straat waar ik geboren ben. Wat een vreemde, benauwende ervaring, alsof de huizen veel dichterbij elkaar stonden en alles veel kleiner was.

Waarom herinneren we ons de gebeurtenissen voorwaarts en niet achterwaarts? Ooit over nagedacht? Waarom zijn we vrijwel alles vergeten wat voor ons derde of vierde jaar gebeurde en hoe komt het dat we ons juist traumatische gebeurtenissen makkelijker lijken te herinneren? Is het echt zo dat het leven sneller gaat als we ouder worden?

De tijd vliegt inderdaad en naarmate je ouder wordt lijkt het net of elk jaar sneller voorbij gaat. Onderzoek naar herinneringen leert ons ook, dat we de periode rond ons twintigste levensjaar veel beter terug kunnen halen, dan de periode rond ons veertigste. Het zijn ook zaken, die het bestuderen van geschiedenis zo leuk maken. Terugdenken aan wat geweest is, kan ons een bijzonder prettig tijdverdrijf opleveren. Terug naar vroeger jaren, opnieuw beleven wat er destijds geweest is. De kracht van ons kwartaalblad. Elke keer opnieuw weet ons schrijverscollectief u een reeks van interessante en goed leesbare artikelen voor te schotelen. We krijgen daar gelukkig vaak heel positieve reacties op.

“Wat een prachtig boek!”

Zoals we dat ook kregen op het geschiedenisboek over Vinkeveen. “Wat een ontzettend mooi boek, wat een enorme pil!” “Wat een zwaar boek en wat staat er veel in.” “Ik ben er nog lang niet doorheen, hoor.” “Wat staan er veel mooie foto's in, schitterend”.

Het zijn zo maar wat uitspraken van mensen, die ons in de wandelgangen complimenteren met de realisatie van het boek 'Vinkeveen, van Demmerik tot Waverveen'. Geweldig om al die reacties te krijgen. Het blijkt dat de laatste uitgave van de stichting Proosdij Publicaties zeker zijn geld waard is. Een prachtig, rijk geïllustreerd, goed gedocumenteerd, historisch verantwoord boek over ons geliefde plassendorp. De verkoop loopt ook boven verwachting. In de eerste maanden zijn al vele honderden exemplaren verkocht en het kan zomaar dat op moment van lezen de laatste boeken uit de voorraad zijn uitverkocht. Een mooi resultaat. Driewerf hulde aan alle betrokkenen.

Dag van de Geschiedenis

In de maand van de geschiedenis, oktober, hebben we ook landelijk meer dan gebruikelijk aandacht voor onze historie. In Vinkeveen organiseren we op 6 oktober een Dag van de Geschiedenis. Onze vereniging, in het bijzonder een speciale voorbereidingscommissie, maakt zich dan sterk om alles wat met onze regionale historie te maken heeft voor het publiek toegankelijk te maken. Op die bewuste zaterdag presenteren we ons in de volle breedte en we organiseren diverse workshops. Vanuit de werkgroepen Archeologie, Heemkunde, de Proosdijkoerier en Genealogie krijgen de bezoekers mogelijkheden om actief met de regionale historie aan de slag te gaan. Zo staan een workshop 'pijpenkoppen determineren', 'gesprekken met oudere dorpsgenoten', 'genealogie en Duitsland' en 'archiefontoer' op het programma. Diverse instellingen presenteren zich die dag en de plaatselijke schooljeugd hebben we gevraagd om verhalen en tekeningen te maken rond het thema 'arm en rijk'.

U snapt het al, een dag om niet te missen. Noteer in uw agenda. Graag ontmoeten we elkaar die dag in Vinkeveen om samen te genieten van alles wat onze regionale historie te bieden heeft.

door Joop Frankenhuizen

Van kerkhof naar algemene begraafplaats

TERUG NAAR TWEE EEUWEN BEGRAVEN IN DE RONDE VENEN

Op 22 augustus 1827 verschijnt een Koninklijk Besluit (KB) waarin bepaald dat met ingang van 1 januari 1829 het begraven van doden in kerken om hygiënische redenen is verboden. Daarnaast is het dorpen met meer dan duizend inwoners niet langer toegestaan hun doden te begraven binnen een straal van 30 tot 40 meter van de bebouwde kom. Dat mag alleen buiten de bebouwde kom op een algemene begraafplaats. Enkele rondeveense kerkgenootschappen hebben er wat moeite mee, maar proberen er het beste van te maken.

Veel vragen

Erg duidelijk lijkt dat KB uit 1827 niet. Zo vragen de hervormde gemeenten in Mijdrecht en Wilnis of het gaat om begraafplaatsen voor alle gezindten, of elke godsdienstige gezindheid een eigen begraafplaats mag aanleggen en of kerkvoogden vergoeding krijgen voor het verplaatsen van de grafsteden naar buiten. Het antwoord van de provincie komt op 14 maart 1828.

Door Zijne Majesteit is beslist dat het begraven buiten kerkgebouwen een zuivere burgerinstelling is en er door de burgerlijke gemeente maar één algemene begraafplaats behoeft te worden aangelegd en onderhouden, doch "dat dezelve zoveel mogelijk zodanig moet worden ingericht dat er voor alle gezindheid gelegenheid zij de lijken bij anderen van dezelfde gezindheid des verkiende ter aarde te bestellen en dat het daarenboven aan elke gezindheid kan worden vrijgelaten om eene geheel afzonderlijke begraafplaats aan te leggen mits de kosten zelf gedragen worden en er voor zorgen de burgerlijke gemeente voor nadeel te behoeden. Die begraafplaatsen moeten in alle gevallen aan 't toezicht en de politie van het plaatselijk burgerlijk bestuur zijn en blijven onderworpen."

Moeizame schikking in Wilnis

Op 17 juni 1828 vergaderen de gemeenteraden van Wilnis en Oudhuizen in het Rechthuis van Oudhuizen. Aanwezig zijn burgemeester Jacob van der Does en de raadsleden van beide dorpen. Op de agenda staat het aanwijzen van het kerkhof gelegen aan en naast de hervormde kerk als algemene begraafplaats. Het kerkhof ligt op het grondgebied van Oudhuizen op voldoende afstand van de bebouwde kom. Het kan dus behouden blijven. Maar begraven buiten kerkgebouwen is geen kerkelijke instelling meer. De gereformeerden zitten nu met het

probleem hun kerkhof straks te moeten delen met gereformeerden die zich na 1816 plotseling hervormden zijn gaan noemen en nu zelfs pretenderen eigenaar van het kerkhof te zijn. Eeuwenlang zijn op dat kerkhof hun gereformeerde geloofsgenoten uit Oudhuizen en Wilnis begraven en dat dreigt nu formeel te veranderen. De hervormde kerkvoogden zien de bui hangen en verklaren best te willen meewerken aan een algemene begraafplaats mits er een vergoeding komt voor gemiste inkomsten. De gemeente wil afstand doen van het kerkhof ten gunste van de twee burgerlijke gemeenten met alle bijbehorende baren, doodskleden en gereedschappen mits die twee gemeenten zich verbinden jaarlijks 94 gulden te betalen zijnde de gemiddelde rechten van de afgelopen tien jaar.

Drie raadsleden voelen daar niets voor. "Er is in deze gemeente geen behoefte aan een algemene begraafplaats, dewijl de Roomsche gezindten thans, even als de Gereformeerden hun eigen kerkhof hebben, hetzelfde dan ook niet gevorderd wordt." De meerderheid is echter voor schikken, maar mochten de inkomsten minder dan 94 gld. zijn, dan moet met het mindere genoegen worden genomen.

Toch een overeenkomst

Na veel discussie komt het tot een overeenkomst. "Kerkvoogden der Hervormde Gemeente van Wilnis en Oudhuizen geven in huur en gebruik aan de gemeentebesturen van Wilnis en Oudhuizen het kerkhof van de Hervormde gemeente van Wilnis en Oudhuizen voor de tijd van negen achtereenvolgende jaren per 1 januari 1829. De verhuur wordt gecontinueerd als hoger bestuur dit vordert terwijl in gevalle van expiratie der huren zonder continuatie, of ook van vernietiging van huur, het kerkbestuur verplicht zal zijn, en zich daartoe bij dezen ver-

RK kerkhof Mijdrecht. Reorganisatie.

RK kerkhof Mijdrecht met urnzuil.

bindt, om de begraven lijken onaangeroerd te laten." De huur bedraagt 50 gld. per jaar.

Ondanks de wat dreigende taal van de kerkvoogden om begraven lijken onaangeroerd te laten als de overeenkomst niet wordt voortgezet, wordt deze ondertekend door acht raadsleden en door de burgemeester die tevens lid is van het kerkbestuur. De raadsleden die tegen waren, hebben niet getekend. In feite verandert de overeenkomst weinig aan de al jarenlang bestaande situatie waar het begraven van de eigen inwoners betreft. Het enige verschil is dat de twee burgerlijke gemeenten gaan meebetalen aan een kerkhof dat nu algemene begraafplaats heet en waar doden van alle gezindten begraven mogen worden.

Het reglement

Op 19 december 1828 verschijnt het reglement van de algemene begraafplaats voor Wilnis en Oudhuizen gelegen aan en naast het hervormde kerkgebouw."

Art.1. Alle lijken gaan naar de algemene begraafplaats. Dit mag ook elders maar dan moet er wel grafrecht betaald worden voor de algemene begraafplaats.

Art.2. De algemene begraafplaats wordt in afdelingen aan de hand van kerkgenootschap verdeeld. Grafplaatsen in de kerk kunnen naar een speciaal deel overgebracht en eigenaren dier graven schadeloos gesteld. De kerk wordt schadeloos gesteld vanwege het gemis aan inkomsten.

Art.3. Grafhuur groot lijk 2,50 gld. Klein lijk, dat onder den arm kan worden gedragen, 1,25 gld. Gebruik doodskleed 1 gld. Doodskleed bij lijken onder den arm gedragen 30 cent.

Art.4. Gealimenterden (door de kerk onderhouden lidmaten) zijn vrijgesteld maar moeten wel doodgraversloon betalen.

Art.5. Voor speciale plaatsen voor ex-kerkgraven geldt een verhoogd recht. Wegens een eigen graf is dat 3 gld. Het huren van een graf voor een groot lijk kost 7 gld. Voor een klein lijk is dat 3 gld. Voor een baar en kleed is dat respectievelijk 1 gld. en 30 cent. De koopprijs van een graf is 14 gld.

Art.6. Het graven van een graf kost 1,20 gld. voor een groot lijk en 60 cent voor een klein lijk. Het losbakken van de grond in wintertijd kost 60 of 30 cent afhankelijk van de grootte van het lijk. De tarieven voor de speciale graven zijn hoger.

Art.7. Begravenisrecht en doodgraversloon voor het lijk direct te betalen aan de doodgraver.

Art.8. De doodgraver is verplicht aantekening te houden van de ontvangen begravenisrechten.

Art.9. De doodgraver is verplicht een register van begraven lijken bij te houden.

Art.10. Het kerkhof is geen aanlegplaats voor boten.

Art.11. Het tarief en de beloning is ook van toepassing op particuliere begraafplaatsen.

De oorspronkelijk katholieke kerk van Wilnis en Oudhuizen dateert van rond 1563. Rond 1590 komt het in gereformeerde handen. In 1611 valt de toren om. In 1739 volgt een nieuwe kerk. In 1876 valt de toren, die eigendom is van de burgerlijke gemeente, voor de tweede maal om. In 1877 wordt de huidige kerk gebouwd, maar nu op een andere plek. Vanaf die tijd dateert ook de begraafplaats naast de kerk.

In Mijdrecht soepeltjes

Voor de katholieken in Mijdrecht is het KB duidelijk genoeg. Zij mogen een eigen kerkhof aanleggen en doen dat verbazend snel. Op 10 maart 1828, krap zeven maanden na het verschijnen van het KB, blijkt het kerkbestuur er al mee begonnen. Een maand later ligt het kerkhof

klaar. Op 19 april 1828 komen burgemeester Jacob Verdam van Mijdrecht en burgemeester Jacob van der Does van Wilnis en Oudhuizen het nieuwe kerkhof, gelegen achter de in 1782 gebouwde kerk, bezichtigen en goedkeuren.

“De plek beslaat een langwerpige vierkant terrein groot 560 nederlandsche ellen van rondomme omgeven door enen genoegzaam brede strook grond tot het aanleggen van een pad rondom de begraafplaats. Het terrein blijkt bovendien aanmerkelijk opgehoogd te zijn zodat het binnen weinige weken geschikt zal zijn tot een begraafplaats van de roomsgezinden. In januari 1828 bestond de bevolking van de roomsgezinden in Mijdrecht, Wilnis en Oudhuizen uit 1212 zielen. Aangenomen dat jaarlijks een van de 25 zielen sterft en dat groote en kleine lijken door elkander gerekend elk 1 el uitgestrektheid grond beslaan zoude de aangewezen grond 12 jaren kunnen voldoen al wierden de lijken slechts 1 hoog begraven, dat dus de aangewezen grond aan de vereischten voldoet.”

In 1828 worden op het nieuwe kerkhof 36 personen begraven, waaronder een groot aantal kinderen. De huidige katholieke kerk tussen Mijdrecht en Wilnis dateert van 1875 en is gebouwd rechts naast de voormalige kerk op Wilnise grond.

De hervormde gemeente van Mijdrecht is in 1828 best tevreden met dit initiatief. Het kerkhof naast de in 1577 gebouwde en rond 1590 overgenomen katholieke kerk wordt dan wel officieel een algemene begraafplaats, maar dat is niet erg, want nu de roomsen hun eigen kerkhof hebben blijft de eigen identiteit gehandhaafd. De oorspronkelijke, bijna driehonderd jaar oude kerk, wordt rond 1857 gesloopt en vervangen door de huidige Janskerk. Het kerkhof naast de kerk is gebleven, alleen opnieuw ingericht.

De Nicolaaskerk in Vinkeveen

Tot vóór de reformatie is het gebied rond Vinkeveen verdeeld in twee katholieke parochies. Vinkeveen en Waverveen. De parochie Vinkeveen omvat de heerlijkheid Vinkeveen en een deel van de heerlijkheden Abcoude-Proosdij en Aasdom. De parochie Waverveen omvat de heerlijkheden Waverveen, Waveren, Botshol en Ruige Wilnis.

De kerk in Vinkeveen, in 1395 voor het eerst genoemd in de zogenoemde fabrieksrekening van het Domkapittel te Utrecht, is een dochterkerk van Abcoude en staat onder de H. Nicolaas. Rond 1593 komt ook die kerk in gereformeerde handen. Tussen 1612 en 1772 doet ze dienst als tweede kerk van de dan gecombineerde gereformeerde gemeente Wilnis-Vinkeveen. Daarna wordt die

NH kerkhof Vinkeveen. Opdat zij niet vergeten worden.

gemeente zelfstandig. Dat duurt tot 1798 wanneer de inmiddels grondig verbouwde kerk voor 200 gulden wordt verkocht aan de ‘roomsche gezindte’ onder de volgende condities:

“De gereformeerde kerk moet volgens de staatsregeling zorgen voor onderhoud der kerk. De toren blijft volgens de constitutie voor het algemeen. Ook zal het algemeen zorgen voor de kerkenpoort, het kerkepad, de graven in de kerk, en de ophoging van de kerk zo die bij tijd en wijlen mogt noodzakelijk zijn. Van wederzijde zal men naar gewoonte vrij blijven begraven op den ouden voet en elk een zal bij zijn gezindte collecteren. De voordelen van de boomen op het kerkepad zijn gemeen voor hun beide die de laan zullen onderhouden. De betaling zal geschieden in twee termijnen. De 1e met januarij en de 2e met majj 1799 tegens overgifte van een behoorlijk quitantie en bewijs van eigendom voor ons. Zoo het gerecht van Demmerik te eenigertijd onder deze gemeente mogte willen en kunnen sorteren, zullen zij dezelfde voorrechten genieten, mitsdat de roomsch gezinden mede betalen aan de kerkenpoort, kerkenpad, graven en ophogingen van dien en dat de gereformeerden betalen aan de inkoop, de onderhouding van het gebouw, het begraven van dien enz. Van deze handeling zal in de gerecht-protocollen behoorlijk aantekening geschieden.

W.g. J.S. van Staveren pred't, Jacob Kooijman, Evert Groes, Hendrik Gijsen, Klaas Goudriaan.”

Een geschenk

Op 16 september 1799 overhandigt dominee Van Staveren aan de kerkenraad 166 gulden “die hem ten geschenken waren ontvangen bij gelegenheid van de aankoop der kerke te Vinkeveen” Dat ‘geschenk’ is onduidelijk. Het zou te maken kunnen hebben met een vergoeding voor het wederzijds gebruik van het kerkhof of met de overdracht van de grond rond het kerkgebouw of met teruggave van de 13e penning door de ambachtsheer. In 1828 krijgen kerkenraad en kerkvoogdij van de hervormde gemeente het advies de dan bijna honderd jaar oude en bouwvallig geworden Nicolaaskerk af te

breken en een nieuwe te bouwen. Dat gebeurt in 1831 vlak voor de plek waar de oude kerk stond. Achter de nieuw gebouwde kerk, dus op de plek waar de oude kerk stond, wordt het oude kerkhof omgebouwd tot algemene begraafplaats. Een en ander kennelijk conform het KB uit 1827. Weer honderd jaar later, in 1931, wordt links naast de algemene begraafplaats de huidige kerk gebouwd.

Gelet op het bovenstaande ziet het er naar uit dat de Nicolaaskerk in Vinkeveen en het naastgelegen kerkhof na 1799 enkele jaren zijn gebruikt door zowel gereformeerden als katholieken. Hoe lang dat heeft geduurd, is niet bekend.

Nog een Nicolaaskerk

Tot 1496 is de parochie Waverveen, een kapel onder Abcoude, daarna wordt het een zelfstandige parochie. In 1581 wordt de reformatie merkbaar met als gevolg de opkomst van de Hollandse Zending. Rond 1630 wordt op de grens van Botshol, Ruige Wilnis en Achterbosch een schuurkerk gebouwd, de H. Nicolaaskerk. In 1828 wordt, ook weer kennelijk als uitloeijsel van het KB uit 1827 naast de kerk een kerkhof aangelegd. Tweehonderd jaar later, in 1838, is die kerk ook bouwvallig geworden zodat besloten wordt tot bouw van een nieuwe kerk. In 1842 wordt dat de Antonius van Paduakerk aan het

Kloosterplein. Een kleine, sobere kerk naast de zusterschool met erachter een begraafplaats. Ruim 20 jaar later, in oktober 1863, wordt die begraafplaats aan de noordzijde uitgebreid met een Rijnlandse roede (3,7 m²) gewijde grond uit de begraafplaats in het Achterbosch. Gelijk daarmee worden alle beenderen herbegraven. Slechts veertig jaar heeft de Antoniuskerk in Vinkeveen dienst gedaan. In 1883 wordt de kerk vervangen door de imposante Heilig Hart kerk aan de Kerklaan, ook wel de kathedraal van De Ronde Venen genoemd. Naast de kerk wordt dan gelijk een groot nieuw kerkhof aangelegd.

Waverveen.

De eerste kerk in het dorp Waverveen dateert volgens Stad en Dorpsbescrijver L. van Ollefen (1797) van 1592. De predikant heet Cornelius Paludanus en ziet bij zijn eerste optreden slechts 15 lidmaten. Of er in Waverveen ooit eerder een kerk heeft gestaan, is niet bekend. Wel, dat er in 1697 een tweede kerk is gebouwd. In 1755 gevolgd door een derde. De huidige hervormde kerk is van 1884. Anno nu wordt gedacht aan weer een nieuwe kerk, want kerkgebouwen rond Vinkeveen en Waverveen houden het op de zompige veengrond gemiddeld maar 100 jaar uit. Naast en achter de huidige kerk ligt een klein kerkhof. Voor zover nog te lezen valt, meldt de oudste grafsteen het jaartal 1883, de jongste grafzerk daarentegen toont heel duidelijk 2010.

NH kerkhof Waverveen. De oudste steen.

De Hoef

De Antonius van Paduakerk aan de Oostzijde met het achterliggende kleine kerkhof dateert van 1921. De oudste grafsteen is van 1922, de jongste grafzerk is van 2011. Opvallend is het algemene eerbetoon aan de overledenen op de twee zerken vooraan op het kerkhof.

RK kerkhof De Hoef. Gedenkplaats.

De jaren nadien

Het artikel in het KB om nabestaanden te laten betalen voor de algemene begraafplaats, ook als zij daar niet begraven worden, ondervindt bij de inwoners veel weerstand. In maart 1830 wordt dat artikel dan ook teruggedraaid, want de noodzaak voor extra betaling is niet aangetoond. In 1869 maakt de Wet tot "vaststelling van bepalingen betreffende het begraven van lijken, de begraafplaatsen en de begrafenisregten" een einde aan een aantal onduidelijkheden. Voortaan is het wettelijk toegestaan bijzondere begraafplaatsen aan te leggen ten behoeve van leden van een kerkelijke gemeente. Dat komt veel gezindten goed uit, want de hervormde kerk uit 1816 heeft te maken met een groeiend aantal andersdenkenden die nieuwe kerkgenootschappen in het leven roepen en daarmee begraafplaatsen. In Mijdrecht is het zelfs zo dat de gereformeerden, die rond 1886 met Abraham Kuyper terug willen naar de kerk der vaders uit 1579, de hervormde kerk een valse kerk zijn gaan noemen.

Lijkverbranding is nog steeds niet toegestaan. Lig in geloofsgemeenschappen erg gevoelig. Toestemming komt pas met de wet van 7 juli 1955 waarin opgenomen verbranding, balseming en schouwing van lijken. In 1968, met de nieuwe wet op de lijkbezorging, wordt cremeren gelijk gesteld aan begraven en komen er voorschriften met betrekking tot crematoria en de bestemming en bewaring van as in urnen. Ook wordt de definitie van het woord 'lijk' verduidelijkt. Zo valt een doodgeboren baby

na minder dan 24 weken zwangerschap niet onder de wet op de lijkbezorging. Het woord 'lijk' is dan ook niet van toepassing. In de jaren negentig van de vorige eeuw leidt ruimtegebrek op de plaatselijke begraafplaatsen tot de aanleg van een grote algemene begraafplaats in Wilnis aan de Ir. Enschedeweg. Het oudste graf op die begraafplaats dateert van 1995.

De situatie anno 2012

De gemeente de Ronde Venen, sinds 2011 uitgebreid met Abcoude en Baambrugge, kent dan drie gemeentelijke algemene begraafplaatsen, drie bijzondere begraafplaatsen en vier kerkhoven.

1. De alg. begraafplaats aan de Ringdijk in Wilnis verdeeld in een RK deel en een algemeen deel.
2. De alg. begraafplaats aan de Blijdorplan in Abcoude met een RK en een algemeen deel.
3. De alg. begraafplaats in Baambrugge aan de Rijksweg. Geen onderverdeling.
4. De begraafplaats van de NH kerk in Vinkeveen aan de Herenweg.
5. De begraafplaats van de NH kerk in Wilnis aan de Stationsweg.
6. De begraafplaats van de NH kerk in Mijdrecht aan de Kerkstraat.
7. Het RK kerkhof in De Hoef aan de Oostzijde.
8. Het RK kerkhof in Mijdrecht aan Driehuis.
9. Het RK kerkhof in Abcoude aan de Kerkstraat.
10. Het NH kerkhof in Waverveen aan de Cliffordweg.

In ogenschouw genomen

Over het algemeen genomen zijn de meeste Rondeveense kerkhoven het afgelopen decennium opnieuw ingericht. Veel graven zijn geruimd, anderen zijn intact gebleven. Opvallend is dat het graf met het oudste jaartal steeds meer naar de tegenwoordige tijd verschuift. Herinneringen aan de tijd van weleer vervagen. Wel is nog hier en daar nog een enkele grote oude grafsteen, maar vaak onleesbaar wat daar op staat.

Op het katholieke kerkhof in Mijdrecht ligt begraven notaris J.F.W.J. van der Heijden. Hij was een lid van drie generaties Van der Heijden die ruim honderd jaar lang het notarisambt in Mijdrecht hebben uitgevoerd. Op 29 december 1919 wil J.F.W.J. het graf van zijn vader kopen. Pastoor ontraadt dit wegens eeuwige servituut op grond wat niet kan, mocht het kerkhof dichtgaan. Op 18 april 1920 volgt een verzoek het familiegraf te mogen kopen. Dat lukt. "Het RK kerkbestuur draagt in eigendom over aan de weleerwaarde heer notaris v/d Heijden te Mijdrecht en zijn recht verkrijgenden tegen betaling van 400

RK kerkhof Mijdrecht. Ter nagedachtenis JFWJ.

gulden het graf op het RK kerkhof aldaar waarin zijn familieleden rusten voor de tijd zolang het kerkhof blijft." Dat wil zeggen zolang de begraafplaats in gebruik is zodat bij roeying of sluiting geen aanspraak op eigendom meer bestaat. Op 11 november 1920 koopt notaris J.F.W.J. van der Heijden het familiegraf. Het geld wordt gebruikt voor de aanleg van een kinderkerkhof. In 2006 is het graf nog steeds aanwezig voorzien van de oorspronkelijke grafsteen. In de jaren daarna volgt een nieuwe indeling van het kerkhof. Op het eind van het kerkhof ligt nu een moderne grafsteen voor de familie Van der Heijden met ervoor een steen waarop een algemene nagedachtenis aan alle overleden parochianen sinds 1936.

Op het Janskerkhof ligt begraven burgemeester Jacob Verdam. Tussen 1821 en 1852 was hij burgemeester van Mijdrecht. In de zeer moeilijke tijd met verveningen, droogmakerijen en cholera legde hij de basis voor wat Mijdrecht nu is. Hetgeen hij volbracht heeft, is nu nog overal zichtbaar, maar nooit kreeg hij daar later erkenning voor. Geen straatnaam, niks. In 1856 stierf hij 82 jaar oud. In 2006 was zijn grafsteen nog duidelijk zichtbaar en schoon. Anno 2012 wordt aan de Janskerk gesleuteld en ligt de steen bijna onherkenbaar en vuil tussen andere grafstenen. Meer dan zestig jaar diende hij het gerecht en later de gemeente Mijdrecht in veel functies en maakte er van wat De Ronde Venen nu geworden zijn. Hopelijk zal men, wanneer de kerk uit de steigers is, via zijn schoongemaakte grafsteen in de kerk nog enig eerbetoon terugvinden.

NK kerkhof Mijdrecht. Grafsteen burgemeester Verdam.

Geraadpleegde bronnen:

- *Streekarchief: Gemeenteverlagen Mijdrecht - Wilnis - Vinkeveen.*
- *RAU toegang 615 RK parochie Vinkeveen: Map 145 Begraafplaats en rechten; Map 97 Lijst roerende en onroerende goederen; Map 88 Verkoop oude rk kerk aan de zusters; Map 203 en Map 93 Aankoop gereformeerde kerk Vinkeveen.*
- *Rondom de Vinkeveense kansel door J. van Egmond en P. Koster.*
- *Hervormd Mijdrecht en 100 jaar gereformeerde kerk door J. Haitsma.*

DAG VAN DE GESCHIEDENIS
ZATERDAG 6 OKTOBER [ZIE PAGINA 95]

door Jessica Veen

Het dorpscentrum van Mijdrecht honderd jaar geleden

De lezers van de Proosdijlanden zijn vast van heel veel gebeurtenissen op de hoogte, die zich de afgelopen decennia in Mijdrecht en omstreken hebben afgespeeld. Om eerlijk toe te geven, weet ik van de geschiedenis van de Ronde Venen maar bar weinig. Ik ben pas 25 jaar en had tot mijn 15e een chronische hekel aan het vak geschiedenis op school.

“Je hebt er niet zo veel aan”, dacht ik altijd. “Het is verleden tijd, het komt niet meer terug. Dus waarom zou je het gaan (be)studeren?” Toen ik wat ouder werd, veranderde mijn visie. Sterker nog, uiteindelijk ben ik Geschiedenis gaan studeren aan de Vrije Universiteit van Amsterdam. Ik heb daar met veel plezier gestudeerd en van alles geleerd over de Middeleeuwen, de Gouden Eeuw, de Eerste en Tweede Wereldoorlog en noem maar op. Maar ik leerde niks over de omgeving waarin ik ben opgegroeid. Toen Jaap Meulstee mij benaderde voor het schrijven van een artikel, wist ik niet zo heel goed waar ik over moest schrijven. Ik bedacht van alles, maar vond niks goed genoeg. Veel mensen van mijn generatie (en jonger) houden zich minder bezig met geschiedenis en ik vond dat het artikel voor hen ook leuk moet zijn. Mijn generatie houdt zich ook minder bezig met lange teksten en wil vooral foto's en plaatjes zien.

Toen ontstond er een idee. Ik had ooit eens oude foto's van het dorpscentrum in Mijdrecht gezien. Die foto's bleven me bij. Hoe zou Mijdrecht er ongeveer honderd jaar geleden hebben uitgezien? Iemand kon mij in contact brengen met de heer Henk Gille.

Op 22 juli 2012 besloot ik daarom bij hem langs te gaan. De vader van Henk, Piet Gille, was een verzamelaar van foto's en ansichtkaarten van Mijdrecht en omstreken. Henk Gille heeft deze collectie overgenomen en uitgebreid. Af en toe duikt er plotseling een oude ansichtkaart op, die hij graag aan zijn collectie toevoegt. Het resultaat: een klein, maar waardevol archief van Mijdrecht en het oude dorp. Beste lezers, hier waren velen van jullie uiteraard al van op de hoogte. Maar ik was dat niet!

Ik dook het archief in van de Proosdijlanden. Een kleine reconstructie van het oude dorpscentrum van Mijdrecht was nog niet beschreven. Daarom ben ik de eerste die dat gaat doen.

De collectie van Henk Gille toont ons namelijk een mooi tijdverloop van het oude dorp. Er zijn tekeningen gevonden uit 1745, waarop de 'skyline' van Mijdrecht met de protestantse kerk al is te herkennen. Maar misschien nog wel leuker zijn de foto's die rond 1900 zijn genomen. Hoeveel er kan veranderen in slechts honderd jaar tijd is onvoorstelbaar. Daarom hierbij een overzicht aan de hand van enkele oude foto's die dateren van rond 1900. Om het gehele dorp van 100 jaar geleden in kaart te brengen, is nogal veel werk. Maar enkele foto's van belangrijke gebouwen kunnen al een aardig beeld schetsen. Daarom heb ik de keuze gemaakt om een korte toelichting te geven bij afbeeldingen van woongebied Hofland, de Dorpsstraat, de villa Huize van Wieringen, de Korenmolen en koekjesfabriek de Lindeboom. Met de collectie van de heer H. Gille kan er nog veel meer in kaart worden gebracht van honderd jaar geleden, maar laten we beginnen met enkele grote gebouwen uit het verleden, waarvan we tegenwoordig nog wat terugzien.

Al decennialang staan huizen aan de straat **Hofland**. Als we goed terugkijken op de foto's herkennen we duidelijk wat terug. Hofland-Noord was nog niet gebouwd, dus er was veel natuur.

Hofland, vanuit de Dorpsstraat [1925]

Zicht op de Dorpsstraat [1912]

De afgedrukte foto van Hofland is rond 1925 genomen vanuit de Dorpsstraat, even voorbij de Dorpsbrug. Naast dat op de foto goed is te zien hoe de kleding van die tijd er uitzag, is het ook leuk om waar te nemen dat er naar de huizen bruggetjes lopen. Als je de collectie oude foto's en tekeningen van Mijdrecht doorbladert, wordt al snel duidelijk dat de Dorpsstraat was omringd door water. De vele bruggen en de strijd tegen het water zijn typisch Nederland. Verrast moest ik toegeven dat Mijdrecht eigenlijk een klein soort Venetië was. Maar ondanks dat het er mooi uitzag, was het niet altijd feest. Er was nog geen waterleiding of rioolafvoer. Mensen wasten bijvoorbeeld hun groentes gewoon in de sloot. Het gevolg: rond 1914 brak er tyfus uit. Hieraan zijn enkele mensen overleden, ondanks dat er een bordje stond met de waarschuwing 'besmet water, gebruik verboden.' In 1965 is de sloot gedempt.

Vanaf Hofland komt men nog steeds uit op de **Dorpsstraat**: tot op de dag van vandaag gescheiden door een brug. Tussen Hofland en de Dorpsstraat stond vroeger een hotel. Net voor de brug vond men daar hotel/café/restaurant 'Uitspanning'. Tegenwoordig is de straat 'Uitspanning' daar naar vernoemd. Op de weg naar én in de Dorpsstraat stonden destijds bomen langs de kant van de weg: een bijzonder mooi geheel.

Bovenstaande foto komt uit 1912. Hier is nog steeds het straatje 'Bruggesloot'. Op enkele andere foto's is te zien dat via deze sloot boten met turf langs voeren. Je kunt nu nog steeds heel gemakkelijk doorkomen naar Vinkeveen.

De Dorpsstraat [±1905]

De foto hierboven is vanaf de andere kant genomen: vanaf het kruispunt Kerkvaart en Kerkstraat. Je kijkt nu de Dorpsstraat in. Op de achtergrond is namelijk de dorpsbrug te zien, richting Hofland. Deze foto is genomen rond 1905. Opvallend vind ik hierbij de bomen, met een prachtig bladerdek. Dat zal een mooi gezicht zijn geweest. Kunnen we niet aan de gemeente vragen weer een rijtje bomen te planten?

'Huize van Wieringen'

Als je van Hofland over de dorpsbrug de Dorpsstraat in liep, zag je direct een kolossale villa: **'Huize van Wieringen'**. Deze villa werd al in 1860 gebouwd door firma J. van der Helm. De heer Klaas van Wieringen was de eigenaar. Hij had lange tijd kunnen genieten van het huis. In 1910 stierf hij, 71 jaar oud. Klaas van Wieringen was getrouwd met Maria van Soest. Zij verbleef tot 1932 in het huis tot aan haar dood. Mevrouw Van Wieringen had in haar testament laten opnemen dat na haar dood de villa tien jaar niet gesloopt mocht worden. Daarna mocht de grond gebruikt worden voor de bouw van een kerk, ziekenhuis, bejaardenhuis of iets dergelijks. Hier werd door de gemeente gehoor aan gegeven. In 1943, elf jaar na de dood van mevrouw Van Wieringen, werd het huis gesloopt. Tot 1952 stond het terrein leeg en kreeg het de naam 'Gemeentepark.' In 1952 werd vervolgens het bejaardentehuis 'Avondlicht' gebouwd. Tegenwoordig zien we de naam Van Wieringen nog terug, bij het verzorgingsappartement 'de Kom'. De straat waar de Kom staat en waar nog enkele mooie huisjes staan, heet 'Mevrouw Van Wieringenplein'.

Over deze villa is verder nog een amusant verhaal te vertellen. Mevrouw van Wieringen ging in augustus 1924 op vakantie en ze had haar tuinman gevraagd iedere dag even te kijken in de villa. Een man die vlakbij in het slootje aan het vissen was, hoorde van wat kinderen dat

er niemand in het huis aanwezig was. Op de nacht van 15 augustus 1924, zo besloot hij, zou hij daarom zijn slag slaan. Hij was al wel erg moe van het vissen, maar ja, als je ergens een keer kan inbreken, moet je de kans grijpen, zal hij wellicht gedacht hebben. 's Nachts betrad de man de woning en besloot een dutje te doen. Als hij rond een uur of vier 's nachts wakker zou worden, kon hij onopgemerkt genoeg spullen meenemen. Maar helaas voor de inbreker liep het anders. De tuinman deed de volgende dag rond een uur of twaalf 's middags zijn ronde door het huis, opende de gordijnen en stond oog in oog met de inbreker die op dat moment door het plotselinge licht ontwaakte. De inbreker was gelukkig de kwaadste niet en liet zich zo mak als een lammetje afvoeren door de politie.

Liep men door langs 'Huize van Wieringen', dan kwam men iets heel anders tegen: de molen. Tegenover koekjesfabriek 'de Lindeboom' stond het gevaarte. Het was een **korenmolen**, gebouwd in 1853. Naast de molen stond een graanmaalterij. De wieken draaiden jarenlang hun rondjes, maar in 1921 ging het fout.

Henk Gille weet nog precies hoe dat kwam: "Een ondeskundige moest de wieken laten stoppen met draaien. Normaal rem je een molen langzaam af. Maar deze meneer zette ineens de rem er op." Het gevolg: de

as en wieken braken af. Jarenlang werd de molen niet meer gebruikt. Zowel in 1951 als in 1954 brak er ook nog eens brand uit. Het gevolg: de molen werd in 1962 gesloopt. Op zich is dit niet verwonderlijk. Wat heb je immers aan een molen zonder wieken? Maar de molen is niet vergeten: de winkelpassage 'Molenhof' is er naar vernoemd. Wat gaat er echter in de toekomst gebeuren? De winkels uit het oude centrum zijn weg en er zijn nieuwe plannen. We zullen pas over een tijd definitief weten wat er op de huidige plaats van het 'Molenhof' wordt gerealiseerd.

de Korenmolen

N.V. Biskwiefabriek de Lindeboom

Tegenover de molen stond een fabriek **N.V. Biskwiefabriek de Lindeboom**. Op de foto is de achterzijde van de fabriek te zien. Ik had ooit wel eens gehoord van een koekjesfabriek in Mijdrecht die werd vernoemd naar een lindeboom die vlakbij de ingang van de fabriek stond.

De basis van de fabriek werd gecreëerd in 1826 door Peter van Doesburg. Wat uitgroeide tot een grote fabriek begon als een klein kruidenierswinkeltje met een fabriekje er naast dat zich specialiseerde in snijkoek en

kermiskoek. Hierna nam Jacob van Doesburg de zaak over en vervolgens Bernardus van Doesburg. Hij is uiteindelijk degene die de fabriek tot grote bloei bracht. Bernardus trouwde met Marrigje Ruys. Toen haar man Bernardus overleed, zette zij Firma weduwe B. van Doesburg op. Uiteindelijk namen haar zonen het over en werd de naam veranderd in 'NV Biskwiefabriek De Lindeboom,' vernoemd naar de lindeboom bij de ingang. In 1906, 1911 en 1918 werd de fabriek verbouwd. In de tussentijd werd in 1909 de kenmerkende schoorsteen geplaatst. In deze glorie tijd werkten er ruim 200 mensen bij de fabriek. De zaak werd in de jaren dertig van de vorige eeuw overgedaan.

Uiteindelijk werd het huidige winkelcentrum 'De Lindeboom' gebouwd. Voor het winkelcentrum werd als basis wel de fabriek gebruikt. De fabriek had drie verdiepingen, tegenwoordig heeft winkelcentrum 'De Lindeboom' er twee. In 1974 werd de derde verdieping ervan afgehaald. Het café Williams maakte jarenlang gebruik van de bovenverdieping. Helaas staat de tweede verdieping al jaren leeg, terwijl er toch zeker wel mogelijkheden moeten zijn om deze grote ruimte te benutten.

Hoewel nu maar een klein gedeelte van de Dorpsstraat in beeld is gebracht, biedt de collectie van Henk Gille nog meer mogelijkheden om bepaalde gedeeltes van Mijdrecht (en omstreken) in beeld te brengen. Wat te denken van het stationsgebouw, het oude gemeentehuis of de wijk Bozenhoven? Mochten mensen dit artikel leuk en interessant vinden, dan wil ik dat zeker in de toekomst wel eens doen.

Bronnen:

- *Boek: Mijdrecht negenbonderd jaar, Mijdrecht van toen tot bijna nu in vogelvlucht, hoofdstuk: de dertigste generatie kijkt terug, pagina 10-17.*
- *Krant: de Ronde Vener, rubriek over het verleden van Mijdrecht, 18-09-1984.*
- *Krant: de Ronde Vener, rubriek over het verleden van Mijdrecht, 22-09-1987.*
- *Krant: de Ronde Vener, rubriek over het verleden van Mijdrecht, 13-09-1988.*
- *Fotocollectie Henk Gille.*

door Stef Veerhuis

Ingezonden...

Enkele maanden geleden was het voor heel even het gesprek van de dag, toen een overheidsdienaar met behulp van een verbaliserend optreden meende een voorbeeld te moeten stellen. De dader - van dit in zijn ogen pietluttig gepleegde delict - meende verhaal te moeten halen door deze dadendrang te vergelijken met iemand "die het deed met mieren". Het gevolg was een procesgang om vast te stellen of dit nu beledigend was of niet.

Hieronder wordt o.a. ingegaan op enkele voorbeelden uit het verleden over "gehoord willen worden", gelezen in de ingekomen stukken van gemeentelijke correspondentie.

Er is een duidelijke trend waarneembaar dat deze hedendaagse mondigheid aan het adres van overheden en het gezag niet alleen toeneemt, maar ook aan het verharderen is. Dat was een eeuw geleden toch anders, toen normen en waarden nog hoog in het vaandel stonden. Het gezag werd gerespecteerd en regelgeving moest gehandhaafd worden, maar niet ten koste van alles. Met de komst van de Bataafse Republiek (1795) bijvoorbeeld, had de burger heel duidelijk een signaal afgegeven dat het welletjes was geweest en toen werden er eerste stappen gezet om tot een gemeenschappelijk bestuur te komen. Aanvankelijk met beperkende bevoegdheden en louter administratieve taken, maar het was een voorzichtige begin. In 1811 was de wijze van inrichten van een gemeentebestuur centraal vastgelegd en in de Franse Gemeentewet waren bepalingen opgenomen over hoe groot de omvang van een gemeente zou moeten zijn. Zo nodig dienden kleine woonkernen en buurtschappen samengevoegd te worden om behoorlijk bestuur enige kans van slagen te geven. Daarom kwam het tot een samenvoeging van Wilnis en Oudhuizen en dit gebeurde ook met Mijdrecht, het Blokland en Kromme Mijdrecht.

Maar van een echte ommekeer was geen sprake. Die kwam pas in 1848 met de afkondiging van de grondwetswijziging door Thorbecke en door het verlagen van de belastingsom voor het recht om deel te mogen nemen aan de verkiezing van een gemeenteraad. Dit laatste had tot gevolg dat - toen in 1851 de Gemeentewet werd afgekondigd - het aantal stemgerechtigden in Mijdrecht uitkwam op 114 mannen boven de 23 jaar. Dit was een hele vooruitgang, want vóór deze grondwetswijziging werden de gemeenteraadsleden benoemd door leden van Provinciale Staten en was van directe invloed van de bevolking op de samenstelling van een eigen vertegenwoordiging nauwelijks sprake. Het was voorheen niet ongebruikelijk dat raadsleden na hun zittingsperiode van zes jaar, "gewoon" aanbleven of door familieleden werden opgevolgd. Dat gold ook voor burgemeester Jacob Verdam die vanaf 1821, louter uit hoofde van zijn functie, tot einde 1851 kon blijven zitten. Maar vanaf dat moment zou het bestuur van iedere gemeente bestaan uit een door ingezetenen gekozen gemeenteraad als hoogste orgaan, een college van burgemeester en wethouders en een door de koning benoemde burgemeester, met dien verstande dat

deze laatste voortaan uitdrukkelijk tot lid van de gemeenteraad gekozen moest worden.

Burgemeester J.G. de Voogt heeft die wettelijk opgelegde verplichting bijna een halve eeuw lang met glans doorstaan en zijn bijdrage is voor Mijdrecht, Wilnis en Oudhuizen dan ook van groot belang geweest. Een van zijn eerste taken was o.a. het samenstellen van de gemeentelijke regel- en wetgeving in een "Verordening van Politie", die op 11 juni 1856 door gemeentebode K.K. Suister werd aangeplakt en zo aan de bevolking van Mijdrecht kenbaar werd gemaakt. Deze afgekondigde regelgeving telde achttien bladzijden en was onderverdeeld in drie hoofdstukken. De meeste regelgeving zal wel bekend zijn geweest onder de bevolking, Nieuw was echter dat bij overtredingen nu ook geldboeten in het vooruitzicht werden gesteld. Zoals bijvoorbeeld stond omschreven in hoofdstuk drie, afdeling "openbare reinheid".

Artikel één sub.c; "Op straffe van een geldboete van twee gulden is het verboden tegen muren of ombeiningen van kerken of openbare gebouwen te wateren, of op de openbare straten, voetpaden of pleinen aan zijne natuurlijke behoeften te voldoen."

Ieder weldenkend manspersoon wist dus, en weet trouwens nog steeds, dat er op een "ik hou het niet meer" keuze sancties stonden. Het gevoel van opluchting achteraf, zal van korte duur zijn geweest als het vervolgens tot een ontmoeting met het gezag kwam.

de Wildplasser

Op zoek naar mondigheid zou ik me zo voor kunnen stellen dat bij een heterdaadje binnen deze aangekondigde regelgeving, hier met een binnensmonds; "Doe niet zo lullig man", de over het algemeen toch al smalle basis van berusting werd overschreden. Dergelijke boetes zullen er destijds best in hebben gehakt, bovendien waren veldwachters destijds onvermurwbaar. Geld was een schaars bezit dat je liever in eigen zak hield, dan dat dit (gevoelsmatig) in de bodemloze gemeentekas verdween. Net als bij de reeds bestaande landelijke belastingheffingen zoals accijns, retributies en leges, had de bevolking weinig kijk op de besteding van het slijk der aarde. Om de plaatselijke overheid in de gelegenheid te stellen, na het wegvallen van bepaalde inkomstenbronnen, zelf haar financiële huishouding op poten te krijgen, werd zij met de komst van de Gemeentewet op 29 juni 1851 gemachtigd zelf voor inkomsten te gaan zorgen. Eén

van de eerste gemeentelijke heffingen die hier in de regio werd ingevoerd, was de hondenbelasting, die tot op heden nog steeds spraakmakend genoemd mag worden.

In vergadering bijeen besloot de Raad van Wilnis op 16 september 1864 per 1 januari 1865 een belasting op honden in te gaan voeren, daarbij verwijzend naar de artikelen 240 en 253 van de Gemeentewet, met als voorname argument:

"(...) Overwegende dat het houden van honden in deze gemeente gedurende de laatste tijden zoo zeer is toegenomen, dat het voor de algemeene veiligheid noodzakelijk is om maatregelen te nemen, ten einde het houden van honden eenigzins tegen te gaan (...)." Wel vreemd want in de eerder genoemde politieverordening werd met geen woord gerept over maatregelen of overlast van honden. Jaarlijks zouden in februari op last van B en W één of meerdere gemeenteambtenaren op pad gaan om bij alle eigenaars of houders van honden de noodzakelijke gegevens in te winnen. Om verwarring uit te sluiten was bepaald dat het hoofd van het gezin als belastingplichtige werd aangeduid. Bovendien moest iedere hond voorzien zijn van een halsband met daarop de naam van de eigenaar.

Elke hondenbezitter die langer dan drie maanden in de gemeente verbleef, werd ingeschaald in één van de drie klassen. *"(...) Van elken hond, uitsluitend gehouden ten dienste van den landbouw, of eenig bedrijf van nijverheid of ter bewaking van gebouwen, erven of vaartuigen, een gulden 's jaars. Voor elken andere hond, niet in de bovenstaande beschrijving vallende, twee gulden 's jaars. Van deze belasting zijn vrijgesteld: Honden toebehoorende aan kooplieden in honden (mits gepatenteerd), om daarmede handel te drijven, jagthonden van jagers en honden beneden de leeftijd van twee maanden (...)."*

Het voormalige interieur van het Belastingdienst kantoor in Rotterdam

Op de scheepswerf van Pieter Veerhuis hield Bora de wacht

Op 10 februari 1865 werden in Wilnis 95 hondenbezitters geteld met 114 honden, onderverdeeld in 92 eerste klasse (f 1,-) en 22 tweede klasse (f 2,-) plus de pup van Cornelis Kunne (f 0,50). Een negental eigenaren tekende later dat jaar bezwaar aan omdat zij meenden in de verkeerde (lees duurder) klasse te zijn aangeslagen. De wijzigingen in de kantlijn - die door secretaris K. Verdam hoogstpersoonlijk waren aangebracht - maakten duidelijk dat enig weerwoord tussen burger en overheid niet langer ongewoon was en er reacties in woord en geschrift verwacht konden worden. De map ingekomen stukken van de gemeente Mijdrecht aan het begin van de twintigste eeuw levert het bewijs dat ingezetenen met het verstrijken der jaren wisten hoe en waar men verhaal kon halen. Zoals op een blaadje - gescheurd uit een schoolschrift - waar met potlood deze noodkreet aan werd toevertrouwd:

(INGEZONDEN 26-6-1901 no.94)

Hondenbelasting kennisgeving ... Meheer De Wel Edele de burgenmeester en Wethouders verzoek u vriendelijk om wegens de belasting op de honden om daar vrij van te komen daar het beestje was komen lopen en niet te weten van wie die was en kunnen het beest slecht ver drinken en geen gelegenheid gehad om het beest weg te doen en nu is die weg. Want veel geld kan ik niet betalen want mijn man verdient 8 gulden en ik heeft vier kinderen dus dat ik u wel begrijpen Me Heer de burgermeester dat het niet best gaat ik ben niet onwillig maar onmachtig het spijt me dat het beetje weg ging zoo trouw dier. In afwachting Me Heer de burgermeester de vrouw van J.H. Scholten. (citaat, met de aantekening daaronder; "onderzoeken" en "half jaar afschrijven")

Inmiddels waren de tarieven verhoogd. In 1903 werd het bedrag op f 3,- vastgesteld voor de eerste klasse en f 1,- voor iedere hond gehouden ten dienste van de landbouw of enig bedrijf van nijverheid ter bewaking van gebouwen erven of vaartuigen, jachthonden uitgezonderd. Elke hond meer, binnen het bedrijf of 's nachts loslopende honden die overdag aan de ketting werden gehouden en het erf niet mochten verlaten: f 0,25.

(INGEZONDEN 12-6-1901 no.76...)

Geeft Ondergeteekende te kennen dat door hem steeds is betaald: drie gulden. Voor belasting op één werf of wachthond, en nu onder dezelfde omstandigheden ben aangeslagen voor vijf gulden. Mitsdien beleeft verzoekt dezen belasting weer op drie gulden terug te brengen. Waar na met verschuldigde eerbied Hoogachtend Uw Dnr. K. van Wieringen. (citaat)

Volkomen onbegrijpelijk dat er dan voor een viervoeter, die de steun en toeverlaat is voor je vrouw ter verlichting van haar zwakke gezondheid, geen ontheffing bestaat. Maar "niet geschoten, altijd mis", zal W. Oosterlaak misschien gedacht hebben.

(INGEZONDEN 25-11-1901 no.176)

ik ondertekende verklaar houder te zijn van een hondje niet tot gemak of voor plezier, maar om gezondheidsredenen mijner vrouw. De veel door rematieve pijnen gekwelt word zoodat zij bijna haar huishoudelijke bezigheden niet kan verrigten en door toedoen van dit hondje veel baat vind. Daarom verzoek ik u E A beleeft om ontslag of ophefving der hondenbelasting. Namens uw onderdanigen dienaar W. Oosterlaak arbeider te Mijdrecht. (citaat)

Voordat de trekhondenwet op 1 september 1911 in werking trad, zullen de misstanden legio zijn geweest. Deze wet regelde het gebruik van honden en hondenkarren en maakte onderscheid tussen de houder en de begeleider. De houder had een vergunning nodig en werd geregistreerd in het hondenkarregister. Het register dat in Mijdrecht werd bijgehouden, telde tot 1927 112 bezitters van trekhonden en gaf de hond een identiteit.

De hond, het tuig en de kar moesten met regelmaat door een veearts worden gekeurd. Om zo'n vergunning te krijgen of te verlengen, moest aan allerlei voorschriften worden voldaan. Wat betreft de hondenkar moest deze voorzien zijn van een drinkbak en ligplank. Verder waren er voorschriften wat betreft de afmetingen en gebruik van het hondentuig. De hond moest minimaal één jaar oud zijn en een minimale schouderhoogte hebben van 60 cm wanneer deze vóór de kar liep en 50 cm wanneer het beest onder de wagen was ingespannen.

Keuringsoproepkaart (collectie RHC Breukelen)

KEURING TREKHONDEN

Gij wordt uitgenoodigd uw trekhond of trekhonden, kar en tuig op

dag, _____ n.s. des _____ middags

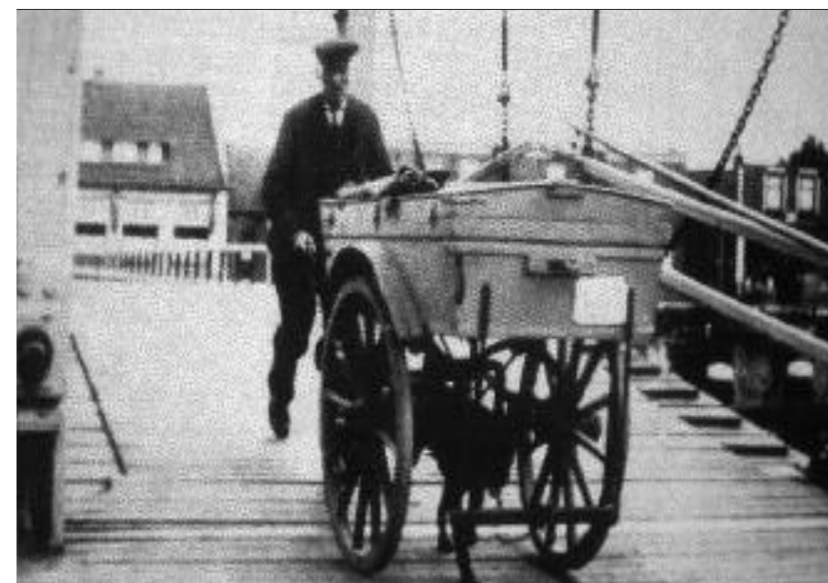
uur, ter _____ (aan te bieden *)

1903

Burgemeester en Wethouders van _____

De _____ De Burgemeester,

* Plek voor de keuring.

De trekhond van
Gijsbert de Bruin onder de kar
(collectie J.J. de Bruin)

De resultaten van een dergelijke keuring werden vermeld en kort samengevat in een vragenlijst. In 1934 telde Mijdrecht nog negen vergunninghouders met zeven trekhonden, terwijl dierenarts L. Eikelenboom dat jaar de keuring uitvoerde. Het bleef beperkt tot een klein mankement aan een kar dat ter plekke verholpen kon worden. Vanwege de gezondheidstoestand en leeftijd werd aan één vergunninghouder vergunning verleend om tijdens het rijden op de hondenkar te mogen zitten. Bij twijfel werd de veldwachter er op uit gestuurd om poolshoogte te gaan nemen. Eén van die vergunninghouders was Gijsbert de Bruin, wonende in Wijk 3 nummer 166, venter in manufacturen. Hij had zich op 14 oktober 1912 in laten schrijven en was één van de laatsten die zich pas in 1942 liet uitschrijven. Na zes jaar trouwe dienst mocht zijn kortharige zwarte teef voorgoed onder de kar vandaan.

Voor alle duidelijkheid, de hondenbelasting van tegenwoordig is geen bestemmingsheffing. Daarom kan de gemeente de baten naar eigen inzicht benutten. Tegenover de betaling van de hondenbelasting hoeft de gemeente zelfs geen aanwijsbare tegenprestatie te leveren, zoals bijvoorbeeld het ter beschikking stellen van plastic zakjes om hondenpoep op te ruimen. Het feit dat er in de Gemeentewet van 1851 alleen over honden werd gesproken verklaart tevens waarom er nooit een kattenbelasting is ingevoerd. De onvrede van tegenwoordig is meestal gelegen in de grote ongelijkheid van regelgeving die Nederlandse gemeenten hanteren. Zo betaalt men bij

voorbeeld in Den Haag € 111,96, in de gemeente Landsmeer € 43,20 en in Leiden? ... sinds 2005 helemaal niets!

Deze huidige, spreekwoordelijke melkkoe blijkt ouder te zijn dan misschien verwacht. Op 30 oktober 1920 bijvoorbeeld gaf burgemeester Padmos de raad van Mijdrecht in overweging, om ter versterking van de gemeentelijke inkomsten, de belasting op honden te verhogen. Nadien zal een weerwoord of bezwaar altijd wel in de lijn der verwachting hebben gelegen. De heffing heeft dus helemaal niets te maken met het feit dat er ooit in de middeleeuwen besloten werd om een hondenbelasting te gaan heffen. Die werd namelijk ingevoerd om met de opbrengst de overlast van vooral zwerfhonden te beperken en de verspreiding van hondsdolheid tegen te gaan.

Wat het hierboven gememoreerde wildplassen betreft, is het - gezien de hoogte van de boete - zelfs de overweging waard om de natuur zijn gang maar te laten gaan, omdat men met de aanschaf van een nieuwe pantalon en slip voordeliger uit zal zijn.

Bronnen:

- Gemeentearchief: *Ingekomen stukken Wilnis en Mijdrecht*
- E.A.G. van den Bent en C.M.P.F. van den Broek, "Mijdrecht meer dan veen alleen"
- M. Deinum, "Trekbonden"
- J.J. Roovers, "Plaatselijke belastingen"
- Wikipedia/Internet

ALGEMENE VERGADERING
DONDERDAG 15 NOVEMBER [ZIE PAGINA 110]

Van turf naar tuinaarde

Het aanzien van het gebied De Ronde Venen is gevormd door eeuwenlange vervening, droogmakerijen en turfwinning. Al rond 1550 vonden de eerste natte verveningen plaats rond Waverveen. Later begon men veen te baggeren aan de achterzijde van het buurtschap Waverbancken. Zo ontstonden de eerste meren, zoals het Lange Meer, Potmeer en Coninxmeer. Dat betekende het begin van de vorming van de Vinkeveense plassen. De vervening en turfwinning heeft eeuwenlang voor veel werkgelegenheid gezorgd. Al in 1612 werd gemeld dat de bevolking hoofdzakelijk werkzaam was in de baggerij. Tot aan het begin van de twintigste eeuw was turf de belangrijkste brandstof. Toen na de Tweede Wereldoorlog de vraag naar turf sterk afnam, kwam er een einde aan de turfwinning in de Vinkeveense plassen. Daarna is er nog een aantal jaren slib gebaggerd, dat als tuinaarde en potgrond aan de kwekerijen in Boskoop en in het Westland werd verkocht.

door Piet van Buul

In het Waterschapsreglement dat dateert uit 1887 was bepaald dat er in totaal negentig jaar natte vervening was toegestaan in dit gebied. Dat betekende dat er in 1977 een definitief einde kwam aan de vervening en de baggeractiviteiten in de Vinkeveense plassen. Oorspronkelijk was het de bedoeling dat het gebied weer drooggemalen zou worden. Op 19 april 1955 werd echter besloten om de plassen niet droog te malen. Doordat er na het beëindigen van de werkzaamheden ook geen reden meer was om de legakkers in stand te houden, ontstond de grote plas zoals we die nu kennen. Ook het feit dat de vervening tot vijf meter diep plaats had gevonden, had tot gevolg dat daar ook geen riet of biezten konden groeien. Daardoor had de golfslag vrij spel.

De winning van tuinaarde en potgrond

In de hoogtijdagen van de turfwinning was er een groot aantal veenbazen actief. Omdat ze over het algemeen te klein waren om zelf een veensteekmachine aan te schaffen, vormden ze met elkaar combinaties. De machine was dan in het bezit van zo'n coöperatie of maatschap. Op zeker moment waren er vier veensteekmachines in gebruik. De machine kreeg vaak de naam van de maatschappij. Zo ontstonden de namen 'Op Hoop van Zegen', 'Ons Belang' en 'Eendracht maakt Macht'.

Aanvankelijk wilden de veenbazen een uitkoopbedrag van de overheid voor het beëindigen van hun werkzaamheden in de turfwinning. Toen ze dat niet kregen, besloten ze de akkers leeg te gaan halen en de grond als potaarde of tuingrond te verkopen aan kwekers en tuinders.

Voor de winning van het slib werd de bovengrond van de legakkers afgestoken tot aan de waterspiegel. De zware bovengrond werd afgevoerd en door schippers naar Boskoop vervoerd als aarde voor de boomkwekerijen. Wanneer er onvoldoende vraag was naar deze grond, werd de bovenlaag gewoon in het water gegooid in de hoop dat de baggermachine er later nog wat van mee zou pikken. Het gladde oppervlak van de legakker was nodig om het veen op te leggen om het tot bruikbare aarde te kunnen verwerken. De Veensteker kwam dan voor de wal van

Toon van der Meer aan het werk op de dragline.

het eiland te liggen. Met behulp van het raam werd het veen onder water afgestoken en op het eiland gestort. Met behulp van een soort dragline op een schuitje werd deze veenmassa vervolgens 'op een hoop getrokken' om te drogen.

Toen de baggermachines niet meer bij de eilanden konden baggeren omdat die te smal waren geworden, ging men het anders aanpakken. De baggermachines stortten de opgebaggerde veenmassa in grote laadbakken. De bakken werden met behulp van een sleepmachine naar een breed eiland gesleept of geduwd. Voor dit doel is door Mat Kroon zelfs een speciale sleepmachine ontworpen. Bij het eiland lag dan een elevator, een emmerlader (ook wel 'de oude koperen' of 'de veter', genoemd), die het veen uit de bakken haalde en op het land deponeerde zodat het kon drogen. De smalle eilanden moesten als eerste afgegraven en weggebaggerd worden.

Nadat op en rond de meeste eilanden de grote baggermachines hun werk hadden gedaan, kwamen de kranen op de plas. Gespecialiseerde firma's als Frans Zaal, De Vobi, Baus van Leeuwen en Krijn Verbruggen baggerden de laatste restjes op en brachten die naar de overgebleven brede eilanden. De grond die door de kranen werd opgehaald, werd ook wel visgrond genoemd. Dit was vooral grond van de bodem waar veel schelpen in zaten. Deze grond ging voornamelijk naar de boomkwekerijen in Boskoop. De kraanbedrijven vormden gezamenlijk de Grondcombinatie. Veenarbeiders die voorheen voor de veenmaatschappijen gewerkt hadden, werkten nu voor de grondcombinatie. Hiertoe behoorden onder meer Ot Verrips, Jaap van der Laan, Teep de Heus, Jaap Verbruggen, Jan Verbruggen, Toon van der Meer, Ko van der Plas en Willem Vulperhorst. Vinkeveners, die vaak al op jonge leeftijd bij de veenstekerij en de turfwinning betrokken waren en een groot deel van hun leven in de veenderij

werkzaam zijn geweest. Vaak begon men al op jonge leeftijd. Een schoolopleiding zat er meestal niet in omdat er geld verdiend moest worden. Het baggerseizoen duurde van april tot eind september. De arbeiders werkten in die periode doorgaans zes dagen in de week van 's morgens vijf uur tot 's avonds acht uur. In de winterperiode waren ze vaak zonder werk en moesten ze met allerlei klussen nog wat geld zien te verdienen.

Het vervoer

Nadat de grond ongeveer een half jaar in de zomer op een berg gedroogd was, kwamen de schepen om de grond te vervoeren. De kleine schepen voeren tot aan de kant van de legakker. Meestal kon de schipper zelf zijn schip laden. Voor het laden van de grotere schepen was een aparte manier ontwikkeld. Het schip werd tussen de dragline en het land gevaren. De dragline, die voorheen het veen op het land had geschoven, werd nu tegen het schip gelegd. Vervolgens werd er vanaf het land een plaat op het schip gelegd en daar kon men de grond overheen slepen en in het ruim van het schip storten.

In die tijd werkte men nog niet met inhoudsmaten om de omvang van de partij aarde vast te stellen. De aarde werd verkocht per meter. Het schip werd gemeten, vervolgens

geladen en daarna werd weer de hoogte van de geladen aarde gemeten. Dat leverde herhaaldelijk discussie op tussen de schippers en de veenbazen. De laatsten verdachten de schippers er dan van dat die de grond extra hadden aangestampt om zodoende meer aarde in te kunnen nemen.

Aanvankelijk waren het de turf-schippers die voor het vervoer van de tuinaarde zorgden. Later werd

dat vervoer overgenomen door schippers uit het Westland. Die kwamen met speciale kleine schepen, de zogenoemde 'Westlanders', naar Vinkeveen. Ze konden ongeveer zestig à zeventig kuub aarde vervoeren. De schepen werden in het Westland ook ingezet voor het

Westlander

vervoer van groenten en fruit van en naar de veiling. Wanneer ze naar Vinkeveen kwamen, hadden ze meestal een vracht groente bij zich, want men voer liever niet leeg en zorgde dus voor een heen- en terugvracht. Er waren schippers die wel drie keer per week op en neer naar plaatsen als Naaldwijk, Poeldijk en Wateringen voeren. Veel grond ging ook eerst naar de firma Remmerswaal in Leidschendam, waar de aarde speciaal werd bewerkt om er potgrond van te maken. Dicht tegen de N201 werd ook veel zware grond opgebaggerd, die vooral geschikt was voor tuinaarde. Ook werd er veengrond vermalen bij Henk Berkelaar aan de Baambrugse Zuwe. De firma Voorneveld bracht deze potgrond met vrachtwagens onder meer naar België.

Het vervoer per schip heeft nog tot de jaren zeventig van de vorige eeuw geduurd. Daarna is het transport over de weg er voor in de plaats gekomen.

Jarenlang is het vervoer met de speciale duw- en trek-schuiten van turf en veen herdacht met de bekende Turfrace. Dat is een prestatietocht voor traditionele bedrijfsvaartuigen van Warmond naar Vinkeveen en weer terug. Dit evenement was een initiatief van de Stichting Zeilvaart Warmond. Voor zover bekend, heeft de route Vinkeveen Warmond vice versa overigens geen historische achtergrond als een belangrijke transportroute van turf en aarde.

Zandwinning

De Vinkeveense plassen zijn niet alleen uitgebaggerd ten behoeve van de turfwinning en de veengrond. Een deel van de plas heeft het bestaan ook te danken aan de zand-

winning. Het zand in de Vinkeveense Plassen lag op een diepte van vier à vijf meter en was dus goed te winnen. En er ontstond in de tweede helft van de vorige eeuw een enorme behoefte aan zand. Er werd een begin gemaakt met de aanleg van de A2. Later kwam daar de woningbouw in Amsterdam bij. Amsterdam had de polder Bijlmermeer van de gemeente Weesperkarspel overgenomen teneinde daar een grote woonwijk te bouwen. Daartoe moest de grond bouwrijp gemaakt worden. En daar was zand voor nodig. De firma Bos & Kalis had hiervoor een speciaal systeem bedacht. De zandzuiger 'Slotterplas' zoog het zand in de Vinkeveense plassen op in bakken van 100 ton. Deze bakken werden naar de rand van de Noorderplas getransporteerd. Daar lag de bakkenzuiger 'Vinkeveen'. Die pompte het zand via een dertien kilometer lange pijpleiding naar de Bijlmer.

De zandwinning heeft indertijd overigens voor veel beroering gezorgd. Met name de milieuaspecten gingen een belangrijke rol spelen. Er werd in de plas tot een diepte van dertig en later zelfs tot een diepte van vijftig meter zand afgezogen. Dat ging een bedreiging vormen voor de nog resterende legakkers en voor de oevers. Als compensatie werden een aantal maatregelen genomen. Zo werd besloten de legakkers te ontzien en zouden er een twaalfstal kunstmatige eilanden worden aangelegd, op kosten van Amsterdam. Dat heeft heel wat jaren geduurd en is gepaard gegaan met veel geruzie, maar uiteindelijk zijn de recreatie eilanden er wel gekomen.

Enkele honderden jaren geleden is besloten om de veengrond in De Ronde Venen af te graven ten behoeve van de turfwinning en later ook nog voor de winning van tuin en potaarde. Bij aanvang van deze activiteiten was bepaald dat uiteindelijk het gebied weer ingepolderd moest worden. Uiteindelijk werd in 1955 besloten om dat niet te doen. Nadat ook de zandwinning in de tweede helft van de vorige eeuw diep heeft ingegrepen in de Vinkeveense Plassen resteert uiteindelijk een uniek natuur en recreatiegebied dat een belangrijk onderdeel uitmaakt van het leefklimaat in het Groene Hart.

Bronnen:

- *Gesprekken met oud veenarbeiders Toon van der Meer en Arie Verrips uit Vinkeveen.*
- *Vinkeveen, Van Demmerik tot Waverveen, uitgave Stichting Proosdijer Publicaties, Wilnis.*
- *Museum De Ronde Venen.*
- *Internet Oude Binnenvaartschepen.*

Heeft u ze ook nog? Die oude klassenfoto's?

Bijgevoegd een oude klassenfoto van de eerste klas van de Chr. Nat. School, destijds staande aan de Schans te Vinkeveen. De foto is genomen op 3 mei 1916 en komt uit het bezit van Bram de Haan, Janzn., geboren in 1905, vroeger melkventer in Vinkeveen. We ontvingen deze foto van Jan de Haan, Johzn. Hij schrijft ons hierover het volgende:

“Ik heb een aantal namen ooit doorgekregen van Bram. Bovenste rij: rechts: Tijmen (broer van Bram), derde van rechts: Bram en vijfde van rechts: Cees (Cees is de zoon van Tijmen de Haan en Jannetje den Hertog).

Daaronder: tweede en derde van rechts: Neeltje en Antje de Haan (zusjes van Bram).

Middelste rij: tweede jongetje van rechts; Jaap van Vliet (gehuwd met Neel de Haan); voor Jaap zittend: Gijs de Haan (broertje van Bram).

Links zittend: meester Schreutelkamp. Rechts staand: meester Bison. Rechts zittend: juffrouw van Hagoort

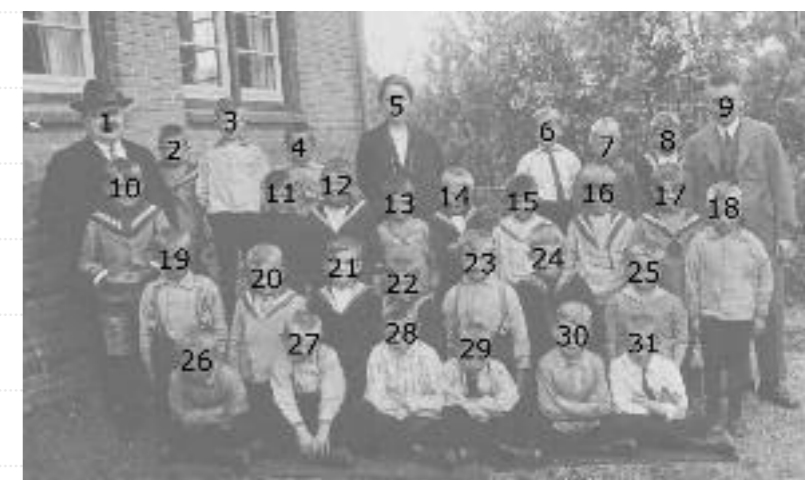
Al met al heel wat Haantjes in klas 1, maar het gezin van de ouders van mijn opa (Jan) bestond dan ook uit 16 kinderen. Ik ben benieuwd of er van zo'n oude foto nog meer namen bekend zijn.”

Van Hans van Zwieten en Jack Hoogeboom ontvingen we bijgaande foto van De R.K. Jongensschool van Vinkeveen uit 1928. Op deze foto ook beider oudoom Johan van Zwieten (nr 17) en de nog heel jonge, later dorpsdokter (Willy) Pierrot (nr 30). Tevens op de foto een zichtbaar tevreden meester Clemens Lutz (nr 1).

Als u weet wat de namen zijn van de jongens met de vraagtekens op de foto, dan vinden wij het leuk om daar kennis van te nemen.

Wilt u zelf uw klassenfoto beschikbaar stellen? Dan willen wij daar graag gebruik van maken. Kent u alle namen van de klasgenoten nog? Dan is dit erg handig. Bent u juist nieuwsgierig naar vergeten namen? Dan vragen we onze plaatsgenoten mee te denken. Vooral ook over schoolfoto's uit de jaren vijftig of zestig van de vorige eeuw.

U kunt uw foto's aanleveren bij Jaap Meulstee. Dat mag digitaal via meuls63@planet.nl, u kunt uw foto ook (tijdelijk) afgeven. Dan scannen we de foto en plaatsen deze in één van onze volgende edities.

1. Mr. C. Lutz	9. Mr. C. Groot	17. Johan van Zwieten	25. Gert Schelbe
2. Jan van Rijn	10. ? Bijlsma	18. Henk Moorj	26. Wim Plomp
3. Ben van Kouwen	11. Chris v/d Linden	19. Toon van Tol	27. Theo van Rijn
4. Jan Schokman	12. Wim van Dijk	20. Driekus Holtbings	28. Freek v/d Meer
5. Juffr. Berger	13. ?	21. Manus Houweling	29. Koos van Haastrecht
6. Jan v. Zwieten	14. ? Bosman	22. Dirk van Schaik	30. Willy Pierrot
7. Piet van Rijn	15. Piet van Beek	23. Kees Zaai	31. Wim Knigge
8. Freek Janmaat	16. Gijs Valentijn	24. ? Compier	

Verenigingsnieuws

Elders in deze Proosdijkoerier treft u de uitnodiging aan voor onze najaarsvergadering van 15 november a.s. in Wilnis. Op de agenda van de najaarsvergadering het gebruikelijke vooruitblikken naar het nieuwe jaar. De geplande activiteiten en de daarbij behorende begroting willen we graag aan u voorleggen. U bent natuurlijk van harte welkom. Na de pauze zal Wilniskenner pur sang Herman van Soest uit zijn rijke verzameling diverse beelden van het oude Wilnis met u delen. In vervolg op onze jaarmarkten blijkt het samen bekijken van de foto's van weleer voor veel bewoners een leuke bezigheid. Komen dus!

Gezelligheid troef

Dat was het zeker op alle drie de jaarmarkten. 6 juni in Mijdrecht, 20 juni in Wilnis en 11 juli in Vinkeveen. Bijzonder dank aan alle vrijwilligers die onze stand op deze markten hebben willen bemensen. Het blijft een bijzonder gezellige aangelegenheid. Het uitstellen van de vele foto's vanuit de diverse kernen levert volop gespreksstof op. Het maakt de aanwezigheid op deze markten steeds weer tot een succes.

Graag wijzen we u op alle andere activiteiten in het komend najaar: de inloopavonden voor genealogie op de eerste maandag van de maand; de diverse foto-filmavonden met beelden van de diverse kernen in vroeger tijden en natuurlijk 6 oktober, de Dag van de Geschiedenis.

Digit@le nieuwsbrief

Sinds vorig jaar geven we met enige regelmaat een digitale nieuwsbrief uit. Elke maand proberen we u via dit bulletin op de hoogte te stellen van de laatste nieuwtjes aangaande onze vereniging en de regionale historie. Al enkele honderden mensen hebben hun mailadres beschikbaar gesteld. U nog niet?

Meld u dan eenvoudig aan door uw naam en e-mailadres in te vullen op de homepage van de website van de historische vereniging. U ontvangt dan regelmatig onze nieuwsbrief.

En bezoekt u ook regelmatig onze website: www.proosdijlanden.nl

Activiteitenprogramma

Zaterdag 6 oktober **Dag van de Geschiedenis in het Dorpshuis te Vinkeveen, van 10.00 tot 16.00 uur.**

Dag met workshops, presentaties en diverse activiteiten vanuit de verschillende werkgroepen: archeologie, genealogie, heemkunde, onderzoek (Proosdijkoerier) en openstelling van onze bibliotheek in de Oudheidkamer.

Najaar 2012

Nostalgische foto- en filmavonden voor Mijdrecht, Wilnis en Vinkeveen:

25 september te Mijdrecht.

18 oktober Open dag RHC Vecht en Venen te Breukelen.

24 oktober te Vinkeveen.

15 november (na de AV) te Wilnis.

10 januari 2013

Nieuwjaarsreceptie in Gebouw Irene te Mijdrecht met lezing Paul Hoogers over archeologie.

Dag van de Geschiedenis

6 OKTOBER IN VINKEVEEN

Op zaterdag 6 oktober presenteert onze vereniging zich in volle breedte via diverse activiteiten. Het thema van de jaarlijkse maand van de geschiedenis is in 2012 'Arm en rijk'. Wij spelen hierop in, door in het Dorpshuis van Vinkeveen op 6 oktober a.s. een grote variatie aan historische presentaties, lezingen en workshops aan te bieden.

Vanuit de werkgroepen Archeologie, Heemkunde, de Proosdijkoerier en Genealogie krijgen de bezoekers mogelijkheden om actief met de regionale historie aan de gang te gaan. Zo staan een workshop 'pijpenkoppen determineren', 'gesprekken met oudere dorpsgenoten', 'genealogie en Duitsland' en 'archiefonderzoek' op het programma. In de grote zaal van het Dorpshuis presenteren zich die middag diverse historische organisaties, waaronder de Archeologische Werkgroep Nederland, afdeling Amstelveen, de historische vereniging Amstelveen, het museum De Ronde Venen, het Regionaal Historisch Centrum Vecht en Venen en de historische kring Wolfgerus van Aemstel uit Ouderkerk.

Verhalenwedstrijd

Voor de plaatselijke schooljeugd is een schrijf- tekenwedstrijd georganiseerd rond het thema 'arm en rijk in De Ronde Venen'. De leerlingen van de hoogste klassen van de plaatselijke basisscholen zijn uitgedaagd om eigen verhalen over de bewoners van het Proostenhuis of de veenarbeiders in onze regio te maken of prachtige tekeningen rond hetzelfde onderwerp.

Om 15.00 uur 's middags is hiervan de prijsuitreiking. Deze feestelijke afronding wordt opgeluisterd door oppersprekstalmeester Hans van Veen en de middag krijgt een spectaculaire afsluiting door een dansvoorstelling in stijl van de jeugdige hiphopgroep van STREETDANCE CENTRE BUILD YA SKILLZ.

Groene, houten huisje, Industrieweg Mijdrecht.

Het programma voor 6 oktober ziet er als volgt uit:

- 10.15 uur Grote Zaal: Workshop "Genealogisch Onderzoek in Duitsland" door de heer Rob Dix uit Arnhem. Daarna werken aan computers om het een ander toe te passen.
- 10.30 uur Oudheidkamer: Hoe komt een artikel voor de Proosdijkoerier tot stand? door Stef Veerhuis. Presentatie van de Bibliotheek- documentatiecentrum door Peter van Golen.
- 13.00 uur Diverse stands: in de toegangshal en in de Grote Zaal bij de ingang.
- 13.30 uur Oudheidkamer: Workshop "Pijpenkoppen", door de heer Ab Visser. Inleiding en determineren van aanwezige koppen.
- 13.30 uur Kleine Zaal: Workshop Heemkunde. Project "Orale Geschiedenis" Bewoners Gagelweg. Een presentatie met geluid en beeld door Harry Hoefkens, gevolgd door determineren oude foto's door de aanwezigen.
- 15.00 uur In de Grote Zaal: Presentaties van de verhalen van winnaars/winnaressen van de verhalenwedstrijd m.m.v. Hans van Veen en als uitsmijter: Hiphopdemonstratie door Build Ya Skillz.
- 16.00 uur Afsluiting.

Proostenhuis Mijdrecht.

Kortom, het belooft een leuke, geanimeerde dag vol regionaal interessante geschiedenis te worden. Dit mag u natuurlijk niet missen. Dus: 6 oktober staat gereserveerd in uw agenda, toch?!

6 oktober

Door Linnaeus geplante oude bomen verdwenen uit Waverveen

foto A.C. Luijsterburg

Nog geen halve eeuw geleden werd het dorpje Waverveen opgesierd door een tweetal reusachtige populieren, die enkele eeuwen lang aan de huidige Cliffordweg hebben gestaan, vlakbij de hoek met de Veldweg, tegenover de familie Woud nrs 54 en 56. Vanaf de Provinciale weg gezien, staken ze ver boven de huizen en het (vele) andere groen uit. Daaraan kwam in 1971 een abrupt einde, toen de gemeenteraad van Vinkeveen en Waverveen toestemming gaf om de bomen om te halen.

Verbonden met de naam Linnaeus

Hoewel deze bomen behouden hadden kunnen blijven, vonden de meeste raadsleden, met zelfs de twee Waverveners onder hen, dat dat teveel ging kosten. Historisch besef was duidelijk nog dun gezaaid in die tijd.

De twee reuzen hadden een indrukwerkende omvang, omdat drie volwassenen met gestrekte armen nog te klein waren om samen de bomen te omvatten. Door de jaren heen was een deel van het binnenste van de stam van één van de bomen vergaan, waardoor de plaatselijke jeugd zich er zelfs bijna kon verstoppen, al moest men dan de vele spinnewebben wel voor lief nemen. Ook veel vogels vonden er nestgelegenheid. Over de twee bomen vielen overigens ook interessante verhalen te beluisteren. Zo ging er jarenlang een hardnekkig gerucht door het dorp, dat deze oude populieren, in het verleden door de bekende botanicus Linnaeus zouden zijn geplant.

De grote vraag was vroeger en ook nu: Waar komt het verhaal vandaan, dat de beide populieren zo verbonden waren met de naam van Linnaeus?

Botanie

Karl von Linné werd op 23 mei 1707 in het Zweedse Räs-hult geboren als zoon van een dominee. Zoals gebruikelijk in die tijd, werd zijn oorspronkelijke naam verlatijnt tot Carolus Linnaeus. Hij trad echter niet in de voetsporen van zijn vader, maar ging medicijnen studeren, eerst in Lund, later in Uppsala. In die tijd was botanie nog een integraal onderdeel van de studie geneeskunde. Daarom trok Linnaeus op een van zijn studiereizen naar Lapland om daar de flora te beschrijven.

In 1735 kwam Linnaeus naar Holland omdat het in die tijd niet mogelijk was om in Zweden een doctorsgraad te verwerven. Via Amsterdam, waar hij o.a. de Hortus Botanicus bezocht, reisde Linnaeus naar de toenmalige universiteit te Harderwijk, waar een promotie eenvoudig te regelen viel. Zijn in Zweden geschreven proefschrift over

De omvang van de stam was ruim 6 meter.
[foto A. Woud]

malaria voldeed blijkbaar aan de gestelde eisen, want binnen korte tijd was het werkje gedrukt en verkreeg Linnaeus de doctorstitel.

Na die tijd had hij in Leiden contact met de beroemde medicus Herman Boerhave en met de botanicus Johan Frederik Gronovius, die verscheidene manuscripten van Linnaeus liet drukken. Wegens geldproblemen wilde Linnaeus terug reizen naar Zweden, toen hij in contact kwam met de rijke koopman en bankier George Clifford. Deze nam hem in dienst om de tuin van het landgoed 'De Hartekamp', tussen Heemstede en Bennebroek te beheren. De tuin bevatte niet alleen een grote collectie exotische gewassen, maar ook een halve dierentuin met tijgers en apen. Van september 1735 tot oktober 1737 werkte Linnaeus in 'De Hartekamp'.

Eeuwenoude bomen

Het is niet onmogelijk dat Linnaeus in die tijd, in opdracht van George Clifford, de populierenbomen in Waverveen heeft laten planten. George Clifford woonde namelijk te Amsterdam aan Herengracht 472, in de zogeheten Gouden Bocht, en hij heeft ongetwijfeld de ambachtsheer Bonaventura Oetgens van Waveren goed gekend. Die bekleedde namelijk een groot aantal functies, waaronder die van Schepen van Amsterdam en bewindhebber van de V.O.C. Het is bepaald niet uitgesloten dat beiden in Waverveen zijn geweest.

Als dit juist zou zijn, waren de bomen in 1971 ruim 230 jaar oud, toen ze uit het dorpsgezicht verdwenen. Het kan ook zijn dat de bomen veel later geplant zijn, maar wel uit de tuin kwamen waar Linnaeus vroeger had gewerkt. Een kleinzoon van de genoemde George Clifford, Mr. Gerbrand Pancras Clifford huwde namelijk op 9 april 1775 met Brigitte Suzanne Jacoba van Dam de toenmalige ambachtsvrouw van de gerechten Waverveen en Waveren, Botshol en Ruige Wilnisse.

Oriëntatiepunt

De bomen werden gepland direct ten oosten van de Bijleveldsebrug. Het is best mogelijk dat ze juist hier zijn geplant, om als blikvanger en oriëntatiepunt te dienen en zo de doorvaart van de Zuider- naar de Noorderplas aan te geven. Door de grote vervening was het namelijk moeilijk te zien, waar voorheen de Bijleveld had gelopen, omdat het land veranderd was in één grote watervlakte.

Kadasterkaart 1832 woning burgemeester Wesselsz. [www.hisgis.nl]

Op een oude kadasterkaart van 1832 is te zien dat de Bijleveld vlak langs de huidige woning van Woud heeft gelopen.⁽¹⁾ Dit perceel was toen eigendom van Jan Wesselsz., de toenmalige burgemeester van Waverveen. Op dit stukje land stonden toen een huis en schuur en erachter waren een boomgaard en een flinke tuin gelegen.

Wesselsz was van 1814 tot 1825 schout te Waverveen en van 1825 tot 1840 burgemeester van diezelfde plaats. Nadien was hij van 1841 tot 1852 de allereerste burgemeester van de nieuwe gecombineerde gemeente Vinkeveen en Waverveen. Hiermee is hij ongetwijfeld de langstzittende gemeentebestuurder in deze plaatsen geweest.

De Bijleveld kruiste de huidige Cliffordweg direct ten westen van het perceel van Woud en werd aan de andere kant begrensd door een perceeltje, waar hoogstwaarschijnlijk een brugwachthuisje heeft gestaan. Op de kadastrale kaart van 1832 staat hier pal aan de dijk een klein 'huis met plaats' ingetekend, dat eigendom was van de burgerlijke gemeente Waverveen. Resten van het fundament zijn hier volgens de huidige eigenaren nog in de grond te vinden. In de jaren zeventig van de vorige eeuw woonde daar de familie Albert van Rossum. Tussen Woud en Van Rossum bevond zich een diepgelegen stuk land, dat als tuin werd gebruikt door Piet Veerhuis. Precies op deze plaats liep vroeger de Bijleveld en pal om de hoek stonden daar de bewuste populieren.

Dood hout

Deze bomen stonden voor het erf, waar vroeger Tinus Harte zijn kalvermesterij had en waar in 1965 Cees Woud vanuit Diemen kwam wonen. Begin jaren zeventig van de vorige eeuw begon in één van de bomen, die weerszijds van de brede inrit stonden, dood hout in de kruin

Cliffordweg rond 1965 [foto Vinkeveen Promotions]

te komen. Toen in september 1970, tijdens een vroege najaarsstorm, een zware tak op de weg viel, maakte eigenaar Woud zich ongerust over de eventuele schade die zou ontstaan, indien dit zou gebeuren als er scholieren zou passeren, die hier regelmatig langs reden vanuit Achterbos en de Polder naar scholen in Mijdrecht. Dit voorval leidde er toe dat er op 6 oktober en 24 november 1970 vragen in de gemeenteraad werden gesteld of de gemeente Vinkeveen en Waverveen bereid was te onderzoeken of deze bomen het waard waren om ze te restaureren en ze zo voor het dorpsgezicht te behouden.

Deze belangstelling voor de oude populieren leidde er toe dat de gemeente contact zocht met Staatsbosbeheer. Twee particuliere plaatsgenoten⁽²⁾, schakelden, gedreven door hun gevoel voor alles wat met de plaatselijke geschiedenis te maken had, toen op eigen kosten de gebroeders Copijn uit Groenekan in, toentertijd toonaangevende boomchirurgen. Ze hoopten daarmee aan te tonen dat het de gemeente de kop niet zou kosten om die historische juweeltjes voor het nageslacht te behouden. De rekening van de boomchirurgen was schappelijk, ook voor die tijd: zo'n kleine honderd gulden.

Rekening gebr. Copijn

Hoge kosten

Dit gaf als resultaat dat zowel Staatsbosbeheer, als de gebroeders Copijn naar de bomen waren komen kijken en over hun bevindingen rapporten hebben opgesteld. Staatsbosbeheer kwam met de voordeligste oplossing aandragen, n.l. het afzagen van de bovenkruinen met een

hoogwerker, zodat de oude onderstammen mogelijk nog een aantal jaren zouden kunnen blijven staan. De mogelijkheid tot subsidie bij het Ministerie van C.R.M. (Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk) achtte Staatsbosbeheer in dit geval niet relevant.

De gebroeders Copijn stelden in hun rapport van 21 januari 1971 dat de bomen nog onbeperkt lang in leven zouden kunnen blijven, mits de bomen algeheel worden gerestaureerd. De kosten zouden dan 19.000 gulden bedragen. Een goedkopere oplossing gaven zij ook aan, namelijk het uit de kruin snijden van het dode hout en het aanbrengen van een beveiliging in één van de bomen door middel van een verankering. De kosten hiervoor werden geraamd op 8.000 gulden. En indien voor de laatste optie zou worden gekozen, zouden de stammen van de bomen binnen twee jaar een inwendige behandeling moeten ondergaan.

Verrassende constatering

Tijdens de bespreking in de raadsvergadering van 25 februari 1971 schrokken de meeste raadsleden van de hoge kosten, die met het behoud van deze twee bomen waren gemoeid.

En de goedkopere oplossing van de gebroeders Copijn bracht het risico mee dat de eventuele kosten van de inwendige behandeling niet waren begroot en in de toekomst veel extra lasten zouden kunnen veroorzaken. Om toch tot een oplossing te komen, hadden B. en W. nog een onderzoek laten uitvoeren naar de juiste plaats van de beide populieren. Tot de verrassing van velen bleek daaruit dat de bomen gedeeltelijk op de grond van de gemeente stonden. Zo had het gemeentebestuur ineens meer armslag om zich van het bomenprobleem te ontdoen.

Na overleg met C.Woud, de eigenaar van het perceel waar de bomen aan grensden, stelden B. en W. de raad voor de bomen onder de grond te laten afzagen en vervolgens twee nieuwe populieren op dezelfde plaats te laten planten. Een en ander zou de gemeente niet meer dan 3.500 gulden behoeven te kosten.

Het voorstel werd op 25 februari 1971 in de gemeenteraad direct in stemming gebracht en met 10 van de 13 stemmen aangenomen. Alleen de raadsleden A.C.M. Hoefs, J.A. Honkoop (allebei KVP) en P. Koster (CHU) stemden tegen, omdat zij de twee historische bomen wilden behouden.

Nieuwe bomen?

Het was duidelijk dat men in die tijd in Vinkeveen en Waverveen geen geld wilde uitgeven voor zaken die iets van de historie voor het nageslacht konden bewaren. Opmerkelijk was dat zelfs de beide Waverveense raadsleden Ab van Rijn (KVP) en Jan Moen (CHU) geen geld beschikbaar wilden stellen om de oude bomen voor de toekomst te behouden. B. en W. lieten er geen gras over groeien en direct na de raadsvergadering hebben ze de Waverveense loonwerker De Jong uit Waverveen opdracht gegeven de bomen te verwijderen.

Daarmee kwam na enkele eeuwen een roemloos einde aan een markant kenmerk van het Waverveense landschap. Enkele flinke stukken van de twee bomen hebben nog een paar jaar tuinen van de nabijgelegen woningen gesierd, totdat ook deze stukken weggerot waren.

Met het planten van de beloofde de nieuwe jonge populieren was de gemeente echter niet zo voortvaardig, want nu - na 40 jaar - staan ze er nog niet.

(1) Precies rond dit punt heeft zich in november 1672 een hevig gevecht voorgedaan tussen Franse en Staatse troepen. De Staatse soldaten op een uitlegger in de Bijleveld probeerden de inwoners van Waverveen tevergeefs te beschermen tegen het noodlot dat het dorpje toen te wachten stond. Stille getuigen zijn de vele stenen kogels die op het erf van Woud en in de nabije omgeving nog steeds kunnen worden gevonden. Ook op het land van de boerderij van Dirk Bloed, aan de overkant van de Cliffordweg gelegen, werden die kogels gevonden, vooral tijdens het rooien van de aardappelen (zie foto).

(2) Piet Koster uit het Achterbos was toen lid van de gemeenteraad voor de CHU, Arie Bloed uit Waverveen was student geschiedenis en tevens correspondent voor het plaatselijke weekblad De Ronde Vener en van het dagblad Het Centrum. De artikeltjes over de laatste periode van de bomen in beide bladen zijn niet meer te vinden, omdat de bewuste jaargangen verloren schijnen te zijn gegaan.

Bronnen:

- *Notulen van de gemeenteraad van Vinkeveen en Waverveen van 1970 en 1971 (in het Regionaal Historisch Centrum Breukelen).*
- *Kadasterkaart van Waverveen 1832 (te vinden op www.hisgis.nl).*
- *Particulier archief van P. Koster.*
- *Foto's van A. Bloed, A.C. Luijsterburg, A. Woud, Vinkeveen Promotion en P. Koster.*

door Peter van Golen en Koos Vermaas

Bart Vermaas, trouba dour van Vinkeveen

Bart Vermaas, een hardwerkende huisvader, werkte als veenarbeider op de legakkers in de Vinkeveense polder. Daar gebeurden dan wonderlijke dingen. Het was een zwaar beroep, veenarbeider. Maar de arbeiders waardeerden het werk toch vooral, omdat het werken in de vrije natuur hen aantrok. De Vinkeveense polder was een mooi natuurgebied, waarin de natuurlijke bewoners wel hun recht opeisten op een eigen onderkomen. Dat ondervond veenarbeider Bart Vermaas op heel duidelijke wijze.

Klompwesp

Op een dag, het was mooi weer, hadden de vogels er schik in, want voor hen waren er voldoende insecten om te eten en daarom floten zij het hoogste lied. De turven op de legakker stonden al op regel en Bart was doende om van twee regels één regel te maken en gelijktijdig de turven te keren.

Plotseling voelde hij een geweldige, pijnlijke steek in zijn voet. Hij maakte een lichtsprong en als reactie op de pijn schopte hij zijn klomp uit. De grondwesp die hem had gestoken zat nog op de zijkant van de kap van zijn klomp. De grondwesp had met zijn angel dwars door de kap van de klomp Bart in de voet gestoken.

Hij vertelde het verhaal in de scheerwinkel en was bereid de gestoken voet te demonstreren, maar de klanten van de kapper geloofden Bart op zijn woord. Zij wisten ook

wel dat op zaterdagmiddag de voeten van Bart nog niet in bad geweest waren.

Achterwiel

Of Bart Vermaas ooit het verhaal van de Baron von Münchhausen had gelezen weten wij niet, misschien was het op school voorgelezen, in ieder geval overkwam hem een bijna identiek ongeval. Weliswaar niet met een paard, zoals de Baron dat overkwam met zijn paard, dat gehalveerd aan een fontein zijn eindeloze dorst stond te lessen, maar met een stalen ros, zijn fiets.

In de oorlog moest het gezin ook onderhouden worden en er is ook een verhaal waarin verteld wordt dat Bart bijzonder graag pannenkoeken lustte. Kortom Bart moest de boer op om tarwe in te zamelen voor zijn gezin. Het geluk was met hem en aan het einde van zijn tocht was zijn stalen ros overbeladen met voedsel.

Bij zijn verslag op de daarop volgende zaterdag in de scheerwinkel vertelde hij dat hij moeite had gehad om op de fiets in evenwicht te blijven. Hij dacht dat het slingeren werd veroorzaakt door de vracht, de fiets was al heel lang geleden nieuw geweest. Toen Bart eindelijk heel en met de complete voorraad tarwe het erf opreed en de fiets tegen de muur stalde, zag hij tot zijn grote verbazing wat de oorzaak was van het slingeren. Door de vracht was van de fiets het achterwiel afgebroken. Ademloos had de klandizie in de scheerwinkel het verhaal aangehoord. Zoveel tarwe opgehaald met een fiets zonder achterwiel. Knap hoor!

Ondanks de oorlog werd er veel gelachen in Vinkeveen.

Honger

Na een heel lange dag gewerkt te hebben in de vrije natuur kwam Bart Vermaas in de avond naar huis met een behoorlijke trek in de maagstreek.

De vrouw van Bart, "Stien", wist dat. Ze had veel graan verwerkt tot meel en van het meel pannenkoeken gebakken. Een groot bord vol met een stapel pannenkoeken stond gereed om de honger van Bart te stillen. In korte

tijd wist Bart de pannenkoeken te verorberen en na enige tijd tevreden met de handen op de buik een sigaretje te hebben gerookt, zei hij op geduldige toon: "Stien wanneer gaan we eten?"

Snoekbig

De vrije natuur was dus een van de kanten, die het zware werk van de turfmaker aantrekkelijk maakten. Bart Vermaas had beslist oog voor de natuur, want hij leefde in die natuur en zijn denken bewerkte de beelden die hij zag tot verhalen.

Op een dag zat Bart op de roeibank van zijn roeiboort een boterhammetje te eten. Hij keek in het heldere water van de plassen en zag een prachtige grote snoek staan, onbeweeglijk in de schaduw van de legakker, wachtend op de prooi die langs moest komen.

Bart had zijn boterhammen verorberd en ging weer aan het werk. Zo af en toe keek hij om zich heen of er misschien een begin van een verhaal te zien was en hij was precies op tijd.

Op de legakker aan de overzijde van het water van zijn werkgebied, liep een varken met een aantal kleine biggetjes gezellig knorrend hun maaltijd van vers gras en knolletjes bijeen te zoeken.

In het water tussen beide legakkers zag Bart een grote boeggolf met grote snelheid richting de tegenover liggende legakker snellen en tot zijn verbijstering kwam een enorme snoekenkop het land op, schoof door de snelheid over het land en greep een biggetje in één hap op en toen, Bart kon zijn eigen ogen nauwelijks geloven, liep het monster op pootjes de andere kant van de legakker weer te water. De pootjes van het biggetje had de snoek gebruikt om zichzelf weer te water te laten. Ook het moedervarken was door de verbazing niet in staat geweest het voor haar kind op te nemen en was met stomheid geslagen.

Om het drama te verwerken schepte Bart wat water uit de plassen en vulde de theeketel en nam wat koude thee om de gebeurtenis te laten bezinken. De kapper had die zaterdag een zeer gevulde scheerwinkel.

Rietroeien...

Bij het opstapelen van turf op steupels (turfhopen) werd riet gebruikt om de steupels af te dekken. Dat riet werd uit de Botshol aangevoerd per boot. Onze Bart kreeg opdracht om per roeiboort riet te halen bij de Zwarte Schuur in de Botshol. Hij laadde zoveel riet in en op de boot, dat hij nog net de richting kon zien welke hij te gaan had. Het bootje was eigenlijk te klein, of de lading te veel, in ieder geval het bootje liep vol water.

Bart Vermaas roeide rustig door. Het bootje verdween onder water. Bart Vermaas roeide rustig door. Uiteindelijk bereikte hij de legakker waar het riet moest worden uitgeladen. Tot zijn eigen verbijstering merkte Bart Vermaas dat hij wel het riet, maar niet de boot had aange-meerd. Hij heeft deze "waar" gebeurde belevenis op vele plaatsen in de scheerwinkels zelf verteld en omdat Bart het vertelde, geloofden de scheerklanten het direct. De scheerwinkel was drukbevolkt als Bart Vermaas zijn waargebeurde verhalen kwam vertellen.

Schipholsigaar

Heel actueel was de gebeurtenis met een vliegtuig dat onderweg naar Schiphol was.

De communicatie tussen vliegtuigbemanning en Schiphol vliegtoren was volgens Bart Vermaas kennelijk niet altijd optimaal. Bart Vermaas stond op de legakker turven te keren toen zijn aandacht werd getrokken door een vliegtuig dat wel heel laag overkwam vliegen.

Een van de chauffeurs van het vliegtuig hing uit het raampje en wenkte met de hand.

Bart verstond de lichaamstaal en begreep dat bemanning en passagiers op weg waren naar Schiphol en op dit moment niet zeker waren in welke richting Schiphol gezocht moest worden. De vraag was aan de juiste persoon gesteld. Met vaste hand heeft Bart de machinist van het vliegtuig richting Noord gewezen. Het vliegtuig maakte nog een extra rondje en dropte een heel goede sigaar op de legakker voor de voeten van Bart Vermaas. In de scheerwinkel werd die zaterdagmiddag vol bewondering geluisterd naar het bijzondere verslag en jaloers gekeken naar de dure sigaar.

Surfen op het web [12]

Het wereldwijde web is een onuitputtelijke bron van informatie. In ons kwartaalblad wijzen we met regelmaat op mogelijk interessante sites voor geschiedenisliehebbers. Deze keer opnieuw een aantal sites, waar u met plezier naartoe zult surfen, de tips zijn veelal afkomstig uit het Stamboomboek 'Verborgten verleden' van Rob van Drie. De illustraties in dit artikel zijn afkomstig van de behandelde websites.

www.veensteekmachine.nl

We beginnen echter met iets anders. Eerder al wezen we via onze nieuwsbrief op de aandacht voor onze unieke veensteekmachine. Deze zomer is de 'symfonie van de veensteekmachine' het ultieme project om de bijzondere baggermachine extra voor het voetlicht te brengen. Op een speciaal hiervoor gebouwde website kunt u heel veel informatie, foto's en filmpjes over de vermaarde machine vinden.

Stamboomforum.nl

Onze inloopavonden genealogie zijn langzamerhand een begrip geworden. Elke eerste maandagavond van de maand zijn enthousiaste stamboomonderzoekers druk met het navorsen van de gegevens over hun voorouders. Enkele sites die hierbij van dienst kunnen zijn willen we graag aan u meegeven:

Het stamboomforum biedt u mogelijkheden om in contact te komen met anderen over genealogie, archieven, geschiedenis en familienamen. Via de diverse fora kunt u vragen stellen, feedback geven, tips uitwisselen, ideeën opperen, nieuws melden en discussiëren over uw passie. Het stamboomforum is een sociaal netwerk waar u met andere stamboomonderzoekers informatie kunt delen, zo kunt u familienamen zoeken in het Wie (onder)zoekt wie? register, een archiefbezoek plannen of zoekplaatjes plaatsen. Een soortgelijke site is Stamboomzoeker.nl. Op Stamboomzoeker.nl kunt u op personen zoeken in stambomen op internet. Al deze stambomen vormen nu als het ware één grote database. En als u in de zoekresultaten op een persoonsnaam klikt, wordt u direct doorgelinkt naar de internetpagina waarop de gegevens van die persoon staan.

Geneaservice.nl

Op de website van geneaservice treffen we diverse links naar mogelijk bruikbare websites. De 'Suriname navigator'

linkt ons naar meer dan veertig andere websites met genealogische gegevens. 'Atlas1868.nl' geeft ons toegang tot tientallen kaarten van provincies en gemeenten uit de jaren zestig van de negentiende eeuw. Eenmaal daar begonnen, krijgen we vele tips over diverse kaartarchieven als de 'Grote historische topografische atlas' of de 'Topografische dubbelatlas van Utrecht' (commercieel). Maar het leuke van de kaartfragmenten op deze site is dat een satellietopname van nu direct onder de kaart van toen geplaatst is, zodat we toen en nu mooi met elkaar kunnen vergelijken.

Wgod.nl

Op de site van de WGod presenteert zich een actieve vereniging, die de leden ondersteunt bij het onderzoek naar hun voorouders uit Duitsland!

De leden van de vereniging worden via Nieuwsbrieven en het periodiek Gens Germana goed op de hoogte gehouden van alle ontwikkelingen binnen de vereniging. De WGod is vaak vertegenwoordigd op genealogische dagen in het land. Tevens zijn er vaak Duitse zusterverenigingen aanwezig. Contacten met deze verenigingen zetten u misschien op het juiste spoor bij uw onderzoek naar uw voorouders.

En dan ook nog...

U krijgt voor vele avonden huiswerkmogelijkheden. Lang zoeken en veel vinden, past u op voor internetverslaving..! In dit artikeltje noemen we een paar voorbeelden. Maar, breng ook eens een surfbezoekje aan de startpagina genealogiebeginhier.nl. Tientallen vervolgmogelijkheden variërend van zoekmachines tot indexpagina's en van archieven tot familieberichten. Naslagwerken, verenigingen, onderzoek en heraldiek. België, buitenland, familienamen en achternamen... alle mogelijke zoektermen bijeen. Goed voor een goede besteding van verregende herfst-dagen.

Komt u er niet uit, geen enkel probleem: onze genealogie inloopavonden zijn langzamerhand een begrip geworden. Elke eerste maandagavond van de maand (behalve in oktober vanwege de 'Dag van de Geschiedenis' op 6 oktober) zijn enthousiaste stamboomonderzoekers druk doende met antwoorden te vinden op vragen over verre voorouders. Ook u bent daar van harte welkom.

Piet Koster toont

foto's van Oud Vinkeveen

Op onze foto/filmavond in Vinkeveen op 24 oktober a.s. laat Piet Koster een indrukwekkende reeks foto's zien uit zijn verzameling oude ansichtkaarten van Vinkeveen en Waverveen. Natuurlijk voorziet hij de plaatjes daarbij van een boeiende toelichting.

Piet Koster is de kleinzoon van de dorpsfotograaf van Vinkeveen in de jaren twintig en dertig van de vorige eeuw. Hij maakte foto's van trouwerijen, kinderen en gezinnen e.d. in opdracht.

De foto's met 'een vlekje' konden niet worden afgeleverd en werden door grootmoeder bewaard. Piet's moeder 'erfde' zodoende schoendozen vol met foto's van toen al weer oude Vinkeveners. Zij heeft van veel van die foto's nog kunnen achterhalen wie er op waren afgebeeld en dat is netjes beschreven. Dit vormt het eerste deel van de collectie.

Maar er zaten ook nog een tweetal goede foto's bij van de molens van de Vinkeveense Plassen uit 1926, kort voor de wieken werden verwijderd. Dit was min of meer de start van het verzamelen van ansichtkaarten. In de jaren zestig van de vorige eeuw verzorgde Piet Koster al regelmatig diavoorstellingen. Dia's, die waren gemaakt van die oude foto's en de bewaarde ansichtkaarten.

Piet Koster: "Ik kende veel oudere mensen in Vinkeveen, die hadden vaak nog oude ansichtkaarten. Die mocht ik gebruiken om dia's van te maken. Het kwam regelmatig voor dat ik de oude kaarten mocht houden. Zo breidde de collectie zich uit. Later heb ik via internet het nog verder uit kunnen breiden". De complete, nu ook gedigitaliseerde, collectie van Piet Koster omvat inmiddels een kleine duizend kaarten. Vanuit deze verzameling krijgt u de 24ste oktober vele tientallen prachtige voorbeelden te zien.

Woensdag 24 oktober
Herv. Verenigingsgebouw
Herenweg 270, Vinkeveen
Aanvang: 20.00 uur

door Fred de Wit

Mijdrechtse vreugdegalmen

Van het jaar 1085 tot 1795 zijn Mijdrecht en Wilnis, die deel uitmaakten van de Proosdijlanden, bestuurd door het kapittel van Sint Jan. De proosten van het kapittel oefenden hier het gezag uit en delegerden veel van hun bevoegdheden aan de door hen aangewezen baljuws, die tot ongeveer 1572 in het Proostenhuis in Mijdrecht woonden. De proosten kwamen hier af en toe op bezoek.

Het gebouw is in dat jaar door de Geuzen geplunderd en verwoest. Het is - ondanks een aantal latere pogingen daartoe - nooit meer opgebouwd. In 2010 en 2011 is in opdracht van de gemeente onderzoek gedaan naar eventuele restanten van dit Proostenhuis. Het onderzoek heeft uitgewezen dat die aanwezig zijn en men heeft eveneens de contouren van het gebouw vastgesteld.

Het college van burgemeester en wethouders heeft het plan om aan de Rondweg een ANWB bord te plaatsen als herinnering aan het Proostenhuis.

De inkomsten van de proosten na de Reformatie

Na de reformatie gingen de bevoegdheden en eigendommen van het kapittel over naar de Staten van Utrecht, die de Proosdij tot 1795 verpachtten. Met uitzondering van Anthonie Pieter van Dishoeck en Cornelis Beerninck waren alle proosten familieleden van de stadhouders. Zij moesten hiervoor betalen, maar door het heffen van belastingen en allerlei voordelen, verdienden zij dit bedrag al snel terug. Een voorbeeld hiervan is de laatste proost Frederik Willem van Nassau Weilburg, die op driejarige leeftijd tot proost van Sint Jan werd benoemd. Zijn vader nam deze functie waar tot de meerderjarigheid van zijn zoon. Mede uit de inkomsten van de Proosdij liet hij in Den Haag een paleis bouwen. Het gebouw is tegenwoordig bekend als de Koninklijke Schouwburg.

De meeste proosten hebben zich na de hervorming zelden of nooit in de Proosdij vertoont. Er waren zelfs proosten bij die onze taal niet spraken. Cornelis Beerninck was een uitzondering. Hij was geboren en woonde in Utrecht en studeerde daar aan de universiteit af in de wiskunde en filosofie op 30 april 1685. Hij was regelmatig in Mijdrecht op het huis Amstelmond aanwezig. Amstelmond was een buitenplaats die vlak bij de brug naar Uithoorn lag, aan de Mijdrechtse kant van de Drecht en Amstel. Hij heeft dit buiten, dat oorspronkelijk een hofstede was, in 1717 gekocht en aan zijn behoeften aangepast. Helaas is het in de 19e eeuw verloren gegaan, evenals andere buitenhuizen die hier aan de Amstel hebben gestaan.

Van de meeste proosten weten wij weinig over hun betrokkenheid met de Proosdijlanden. Bij Cornelis Beerninck ligt dat anders. In Mijdrecht is een straat naar hem vernoemd.

Het familiewapen Beerninck.

Het leven van Cornelis Beerninck in Indië

Op 17 april 1688 trouwde hij in het Anthony Gasthuis te Utrecht met Cornelia van Sypesteijn, dochter van de burgemeester van Utrecht. Op 26 april 1689 vertrok hij - samen met zijn vrouw aan boord van het schip Nieuwland - als onderkoopman naar Indië in dienst van de Verenigde Oostindische Compagnie. Op 29 december 1689 arriveerde het echtpaar in Batavia.

Beerninck is werkzaam geweest in verschillende functies aan de westkust van Sumatra. In 1696 werd hij benoemd tot koopman en gezaghebber in Padang. Hij heeft toen reorganisaties doorgevoerd, die noodzakelijk waren omdat de vestiging van de VOC daar te weinig opbracht. Dit schijnt niet even tactisch gebeurd te zijn en zijn optreden riep weerstand op bij de plaatselijke inwoners. Hij wilde daarom weg uit Sumatra en dreigde zelfs zijn post te verlaten. Dit werd door zijn meerderen in Batavia niet gewaardeerd. Over de economische resultaten van het gevoerde beleid van Beerninck was men echter wel tevreden. Uiteindelijk mocht hij naar Batavia vertrekken. Beerninck was vervolgens van juni 1700 tot januari 1703 gouverneur van Makassar. Hij hield kantoor in het fort Rotterdam. Dit fort is enige jaren geleden volledig gerestaureerd en een bezienswaardigheid van de stad. Beerninck woonde zelf met zijn echtgenote in het door hem aangelegde landhuis Mariso.

Het onlangs gerestaureerde kantoor Rotterdam in Makassar waar de VOC en Beerninck zijn kantoor had.

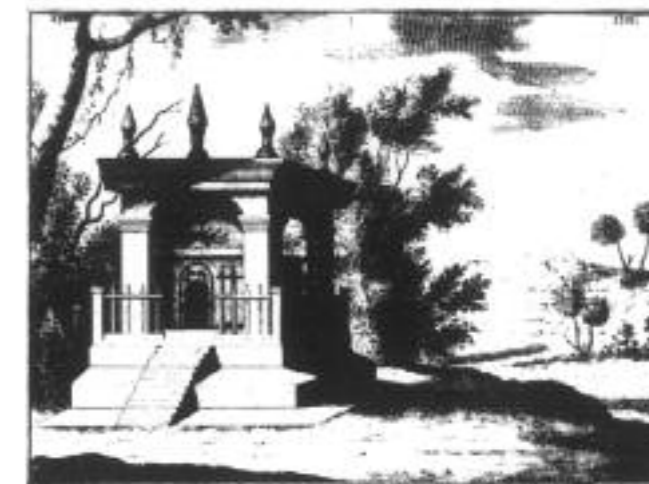
In Makassar verliep alles niet even prettig. Al in april 1701 wilde hij zijn post verlaten maar dat werd door de heren van de VOC in Batavia geweigerd. Zijn vrouw Cornelia overleed op 10 september 1701 na een ziekbed van acht weken. Haar begrafenis is uitvoerig beschreven en gebeurde met alle pracht en praal. Zij werd begraven in een speciaal voor haar gebouwd mausoleum waarvan de ruïne thans nog in Makuza aanwezig is. In een speciaal voor haar geschreven gedicht is zij herdacht.

Een jaar later, in 1702, vroeg Beerninck in een felle brief wederom ontslag wegens ziekte en toenemende zwakte. Hij dreigde zelfs zijn post te verlaten. Er werd - na klachten over zijn optreden - een opvolger voor Beerninck benoemd, waarop hij in 1703 naar Batavia vertrok. Ondertussen had de Inlandse koning een brief gestuurd naar Batavia over het onheuse optreden van de gouverneur. Hij werd door hem beticht van malversaties, samen

met zijn fiscaal Hackaert, tegen wie in een proces de doodstraf was gevraagd, maar die later strafvermindering kreeg. In een kist van Hackaert vond men namelijk een aantal waardepapieren, geld en juwelen waarvan men vermoedde dat deze voor Beerninck bestemd waren. In Batavia besloot men hem onmiddellijk ter verantwoording te roepen. In 1705 werd een rapport uitgebracht over het slechte optreden van en corruptie door Beerninck, die iedereen die voor de VOC werkte tegen zich innam. Hij verontschuldigde zich hiervoor wegens zijn slechte gezondheid.

De heren van de VOC in Batavia, die hem inmiddels bij resolutie van de Gouverneur-Generaal van 24 november 1705 hadden geschorst, achtten een crimineel proces tegen hem niet raadzaam, waarop men besloot hem op 26 juni 1706 buiten gage onmiddellijk met het schip Vrijburg naar het vaderland te zenden, maar niet voordat men zijn bagage uitvoerig had gecontroleerd. De heren XVII van de VOC in het vaderland waren het volkomen oneens met het besluit dat er geen proces gevoerd zou worden in Batavia. Beerninck was namelijk aangeklaagd wegens "Quade conduities, gedragh, baatsugtige handelingen en mesuses" (regelingen). Maar om verdere problemen te voorkomen, lieten ze de zaak zoals het was.

Inmiddels was Beerninck in Batavia hertrouwd met Geertuida Pijl, dochter van de gouverneur van Ceylon. Beerninck had nog in Batavia willen blijven omdat zijn schoonvader was overleden en zijn vrouw de nagelaten bezittingen van haar vader nog moest regelen. Maar dat werd hem niet toegestaan. Zijn vrouw zou hem in het najaar van 1706 naar het vaderland volgen, maar dat gebeurde

In dit mausoleum werd Cornelia van Sypesteijn in Makassar begraven.

niet. Zij overleed in Batavia op 12 oktober 1721. Hoewel zij in gemeenschap van goederen waren getrouwd, stond Beerninck niet in haar testament. Waarom zij haar man niet gevolgd heeft naar het vaderland, is onduidelijk.

Proost Cornelis Beerninck

Nadat proost Hendrik Trajectinus op 24 juli bij de slag van Neerwinden in België tegen het Franse leger gewond was gesneuveld, behield zijn moeder - de gravin van Falkenstein - tot haar dood in 1706 het vruchtgebruik van de Proosdijlanden.

De Staten van Utrecht moesten toen een beslissing nemen over het benoemen van een nieuwe proost. Na onderhandelingen met de Staten van Utrecht werd Cornelis Beerninck op 6 oktober 1708 tot proost benoemd. Was men bij de Staten wel bekend met zijn verleden in Indië? Inmiddels had hij in Utrecht een huis gekocht aan het Sint Janskerkhof. In de komende jaren zou hij daar nog vijf huizen kopen. Op 25 juli 1715 kocht hij het huis, genaamd 'De Blauwe Voet', gelegen aan de oostzijde van de Oude Gracht tegenover 'de Garenbrugh'.⁽¹⁾ Dit huis is in 1939 afgebroken. Het ging om kapitale huizen waaronder er een was met goudbehang. Of hij in al die huizen gewoond heeft, is twijfelachtig. Maar de kooplust was nog niet voorbij.

In 1714 zaten de Staten van Utrecht krap in het geld en daarom werden er 30 gerechtsheerlijkheden in het openbaar verkocht. Beerninck was één van de gegadigden, want hij kocht de heerlijkheid Oudhuizen voor 2200 gulden en kon zich toen ook Heer van Oudhuizen noemen. Maar hij moest wel de door de Staten aangestelde schout, secretaris en andere benoemden gedurende hun leven in dienst houden, zo lang zij zich zouden houden aan de bij benoeming gestelde voorwaarden.

Op 29 januari 1718 kocht Beerninck de buitenplaats Amstelmond in Mijdrecht aan de Amstel waar hij geregeld zou vertoeven. Als proost was Beerninck niet altijd even gemakkelijk voor de door hem aangestelde functionarissen. Dat heeft Petrus van Halen, baljuw en dijkgraaf van de Proosdij ondervonden. Van Halen wilde namelijk restitutie van verschillende voorschotten. Beerninck accepteerde deze bedragen niet en het kwam zelfs een rechtszaak. Zoals hierboven al vermeld werd, had de proost de bevoegdheid om ambten te verkopen. Zo verkocht Beerninck in 1726 het vrijgekomen ambt van schout van Uithoorn voor 4.000 gulden aan de minderjarige Kornelis van Schaik, die dit ambt toen niet kon uitoefenen en de feitelijke werkzaamheden liet uitoefenen door iemand die hiervoor een geringe vergoeding kreeg.

De brug naar Uithoorn

In 1672 was de brug naar Uithoorn afgebroken om Franse troepen tegen te houden, die via de brug naar Amsterdam wilden oprukken. De brug was in 1710 nog steeds niet hersteld. De inwoners van Uithoorn en Mijdrecht morden hierover. Cornelis Beerninck wilde deze brug wel herstellen, maar vond de prijs van 8.000 gulden hiervoor te hoog. Uiteindelijk werd de brug voor 4.500 gulden opnieuw opgebouwd.

Beerninck mocht van de Staten de toltarieven wel met 30% verhogen, waardoor de schippers met doorvoerende vrachten uit Amsterdam en elders op hun achterste benen stonden. Maar de bewoners van de Proosdijlanden bleven 6 stuivers per jaar betalen. Als proost heeft hij, hoewel hij al rijk uit Indië terug kwam, met het beheer over de Proosdijlanden zijn inkomen nog aanmerkelijk kunnen verhogen. Dat blijkt wel uit zijn testament. Beerninck overleed op 29 oktober 1727 in Mijdrecht, waarschijnlijk in zijn buiten Amstelmond. Hij werd in de Gereformeerde kerk in Mijdrecht aan de noordkant van het koor begraven. Voor zijn begrafenis had hij 3.000 gulden gereserveerd en hiervoor een speciale regeling op papier getroffen. Helaas is in de archieven bijna niets over zijn begrafenis te vinden te vinden.

Voor het luiden van de kerkklok, de rechten van het graf en kleeft is slechts 33 gulden, 10 stuivers en 12 penningen door de Gereformeerde kerk in Mijdrecht in rekening gebracht. In zijn testament schonk Beerninck de Gereformeerde kerk in Utrecht 500 gulden. De kerk in Mijdrecht kreeg niets.

Zijn enige dochter Johanna Alletta was al eerder overleden, waardoor hij zijn vermogen vermaakte aan familieleden en bekenden.

Het buitenhuis Amstelmond.

De momboirkamer (voogdijkamer) in Utrecht beschikte in 1842 over tien pakken betreffende de erfenis van Cornelis Beerninck. Een gedeelte van de erfenis was op die datum nog onverdeeld. Vandaar dat in de Javaanse Courant van 9 juli 1842 nog een oproep stond voor familieleden in Indië om zich hiervoor te melden. Zeven jaar later is deze kwestie na processen pas opgelost.

De dichter en tijdgenoot Frans van Oort heeft voor Cornelis Beerninck ter gelegenheid van diens 58e verjaardag het gedicht geschreven met als titel 'Mijdrechtse Vreugdegalmen'. Het gedicht telt liefst 95 coupletten. Daardoor is er nog meer beeldvorming over Cornelis Beerninck mogelijk.

Het gedicht van Frans van Oort

In een aantal hieronder staande coupletten wordt dat duidelijk. Zo was Beerninck trots op zijn geboortestad Utrecht, waar hij naar zijn terugkeer uit Indië als vriend weer ontvangen werd. Hij hield veel van zijn dochter en volgens de dichter heeft hij veel geld aan de Proosdij besteed. Hij had veel aandacht voor de sluizen, dammen, dijken grachten en de visserij die door hem tot bloei kwamen.

Het nieuwe Tolhuis in Uithoorn en de brug zijn door hem opgebouwd en de jeugd profiteert hiervan. Ook de heemraden profiteerden van zijn capaciteiten.

In een koets, getrokken door vier paarden reed hij van het oude, verwoeste kasteel Vredenburg in Utrecht naar zijn lustprieel in Mijdrecht. Beerninck moet een prachtig jacht hebben gehad, waarmee hij op de Amstel zeilde. In zijn woning aan de Amstel was het heerlijk om vis te eten.

De proost wist wie zijn vrienden waren en harten te doorgronden. De ambachtslieden en de winkeliers waren blij als hij in Mijdrecht was en verdrietig als hij weer naar Utrecht vertrok. Hij was een vredelievend man, die ook veel aan anderen overlaat.

Kortom, volgens de dichter Frans van Oort was de proost iemand waar iedereen in Mijdrecht zeer trots op was. In Indië dacht men daar anders over.

⁽¹⁾ Het gaat om panden in de directe nabijheid van beide zijden van de huidige Gaardbrug, op de hoek van de Lijnmarkt in Utrecht.

Bronnen:

- *Algemeen Rijksarchief. Archieven van de VOC.*
- *Het Utrechts Archief: Archief het kapittel van Sint Jan en notariële archieven van de familie Beerninck.*
- *Het regionaal Streekarchief Vecht en Venen. Notariële archieven.*

MYDRECHTSCH
VREUGDEGALMEN
OVER HET VERJAREN
VAN DEN
DOORLUCHTIGEN HEER
CORNELIS BEERNINCK,
HEER VAN OUTHUYSEN 1716,
OUD GEWORDEN 58 JAREN,
DEN 27 VAN MEIJAEND 1724.

Hy roem vry, dat hy 't eerste licht
Verkeeg in 't wydvermaerde Sticht,
Daer alles wonderwel wil tieren;
Daer d'aengename en fyne lucht
Voerd Weelde en Welluft in de bacht,
En schaft aen 't lichaem veel plaifieren.

Hoe hoog hy by den Indiaan
Met eer en pracht wierd aengedaen;
Hoe hy na tien en seve jaren
Niet sonder layfter eer en schat
Omhelst wierd in syn Vaderstad
Van alle, die hem kenbaer waren.

Hy roeme op syn geboorte Stadt,
Op al het fray, dat haer omvat,
Op schone Zingels, Hoven, Dreven,
Op wandelwegen, sonder tal,
Juwelen voor de mekt en hal,
So trots, als oit Natuur kan geven,

De Deugtsaemheid, dat is syn vreugt;
Hy kend geen Vrienden sonder Deugt:
Maer al, die d'Eerlykheid betrachten,
Syn Speelgenoten van syn Sin;
Die nemen aanstonds by hem in
Syn hert, syn ziel, en syn gedachten.

Hy leefde in 't eerft met wynich pracht:
Maer als hy op fyn Dochter dacht,
Dat groot Gewigt van fyn plaifcereu,
Dat eenig, foet, en tierig lot,
Gaf hy de lyn wat ruymet bot,
En wilt den fchoot naer 't weer te viereu.

O welgelukkige Proosdy,
Wat ftygerd flux uw heerschappy,
Daer Julkeen Son u koomt belchynen:
Z'herfteld uw flegte vervallen stand,
En brenge u midd'len by der hand,
Die al het ongeur doen verdwynen.

Herfteld, dat niet r'herftellen fcheen,
En brenge de ftecken weer aen een.
Van alles, dar'er lag aen duygen;
Hy recht, dat lang vervallen was,
En graeft een fchonen gloed uyt d'afch;
Sulx kan Uythoorn vry groots getuygen;

'T Nieu Tolhuys fteekt de krayn vaft op,
Om, als een Amftels-kermispop,
Met volle luifter te verchynen.
Piet Claefzen, in fyn nieuwe kraem,
Roepst vaft al d'Amfteljeagt te zaem,
En roond by 't op'nen der gordynen

De kamers, en vooral omhooog;
Voldoen daer sonderling het oog,
En baren weeld'rige gefichten.
Men wrake alleen den snellen Tyd;
Men vind'er fcheer, noch dubbel kryd,
Om imant van de huys te lichten.

Syn koets, waer aen niet 't minft ontbroekt,
Maer vol van aerdigheden fteekt,
Doen vier gefwinde kleppers vliegen
Op 't loffe dart'len van de lyds
In min, dan een paer uren tyds,
(Dat noit fyn fweepknegt fal bedriegen)

En fo het U-to zeylen luft,
't Jacht wert'er aenftonds toegeruft.
De Prooft, gereed: U te verftellen,
Syleen, Thalia en Vulkaan
Syn Drie, die altyd met hem gaen;
Op dat U geen Melpoom fou quellen.

En wyl fyn levendigen aerd;
Die met de Matigheid gepaerd,
Noit onluft von in befigheden,
Met foete wint en eer verfeld,
Dorft hy een stouten hoop met geld
Voor 't Proosdom van St. Jan befteden.

Wat floys, wat graft, wat dyk, wat dam,
Die niet aenftonds fyn toeg vernam,
Hy deed de wegen en de ftromen,
De vizery, en 't driftig veld,
En alles, wa'er was ontfteld,
Tot groter nat en voordeel komen.

Daer hy met paelwerk ongemeen
In dikte en lengte trekt aen een
Twee ver van een gelege ftranden,
Waer tuffchen d'Amftel tierig woeld,
De fomen van weerkanten fpoeld,
Of dekt met ziltig fchuym de randen,

Snoek, karper, paling, baers en poff;
Een ider kies fyn liefste koff;
De keur kan hier de luft vernoeuen.
So staet hy met fyn vaetwerk mee;
Syn kelder is in alles ree,
En weet fich na de Smaek te voegen.

Als 't Heemraadfchap voor lang al lag,
Hoe 't boven quam, dat onder lag,
Hoe 't kreup'le raekte op vaste benen;
Wierd ook de Prooft verfocht, tot stand
En ftut van al 't naburig land,
Tot Dykgraaf van de Rondevenen.

Van 't Vredenburgs verwoeft kasteel
Tot Mydrecht op fyn Luikprieel,
Daer hy fyn finnen leyde te fpelen
In quekeryen van plaifcer:
Die hy op allerley manier
Syn Lievelinx weet mee te delen:

De Stuurman, moedig op fyn vrachte,
Doet 't Vlagwerk dart'len boucu 't Jael
Een Jacht, wel waerdig te bekyken,
Geboud op een befondren trant,
En dat voor 't meest wel na de kant
Sou van een boeierschip gelyken.

IN MEMORIAM JAN BRUGMANS

Een bijzondere Mijdrechtenaar en Rondevener is van ons heengegaan.
Op 12 augustus 2012 overleed onze eerste voorzitter J.L.M. Brugmans. Jan Brugmans heeft tussen 1984 en 1987 de Historische Vereniging "De Proosdijlanden" op de rails gezet.

In 1984 - bij de voorbereidingen van de viering van het 900-jarig bestaan van Mijdrecht - bleek er grote behoefte te bestaan aan een vereniging die zich met de historie van Mijdrecht bezig zou gaan houden. De toenmalige burgemeester van Mijdrecht, Dirk Haitzma, heeft het initiatief genomen om daarvoor verscheidene geïnteresseerden bijeen te brengen. Dit leidde er toe dat Max Cnossen (†) en Fred de Wit de historische vereniging op 20 september 1984 officieel oprichtten, ten overstaan van notaris mr. Pieter Hendriks.

Jan Brugmans, gemeenteraadslid en op dat moment tevens voorzitter van de "Commissie 900 Jaar Mijdrecht 1085-1985", was bereid het voorzitterschap op zich te nemen. Het is geen sinecure om uit het niets een vereniging op de kaart te zetten, die enige invloed zou kunnen krijgen op de verwoording van de historie van Mijdrecht en tevens levensvatbaarheid moest hebben. Om de bestaansmogelijkheden van de vereniging te vergroten, werd op zijn voorspraak al bij de voorbereidingen besloten zich niet uitsluitend te richten op Mijdrecht, maar de gehele Ronde Venen bij de vereniging te betrekken.

In het eerste nummer van het verenigingsblad, dat in 1985 verscheen en net twintig pagina's telde, schreef Jan Brugmans in zijn voorwoord: "Met volle kracht vooruit om terug te kunnen zien in het verleden. (...) De uitgave van dit blad zal er toe bijdragen dat de belangstelling van velen voor de historie wordt gewekt. Dat is ook mijn grootste wens!"

Hoewel Jan Brugmans in 2009 in een interview verklaarde dat geschiedenis niet zijn eerste belangstelling had, heeft hij zich enorm ingezet voor het welslagen van de vereniging. Mede door zijn inspanningen in de beginjaren kon onze historische vereniging - met zo'n 40 leden in 1984 - uitgroeien tot de grootste culturele vereniging van de gemeente De Ronde Venen.

Wij zullen deze humorvolle man in dankbaarheid blijven gedenken en wensen zijn nabestaanden veel sterke toe bij het verwerken van dit grote verlies.

Hij ruste in vrede.

Piet Grundmann,
oud-voorzitter

Wilnis in vroeger tijden

Na de pauze in de algemene vergadering van 15 november a.s. vertoont de heer Herman van Soest diverse beelden van het oude Wilnis. Uit zijn rijke beeldarchief heeft hij een mooie selectie gemaakt, die de aanwezigen met plezier zullen bekijken. U bent van harte welkom donderdag 15 november in gebouw De Schakel, Dorpsstraat 20 te Wilnis. Aanvang van de vergadering is 20.00 uur.

Najaarsvergadering

Voorafgaand aan de lezing is de najaarsvergadering van de historische vereniging. Het bestuur nodigt u van harte uit om deze vergadering bij te wonen.

Agenda

1. Opening door de heer J. Meulstee, voorzitter.
2. Verslag van de ledenvergadering van april 2012.
Dit verslag is in te zien in het inloggedeelte van onze website.
3. a. Bespreking beleid.
b. Verslag van activiteiten.
c. Voorstellen activiteiten 2013.
De diverse stukken zijn eveneens in te zien via onze website, deelpagina 'bestuur'.
4. Bestuursverkiezing.
5. Bespreking en vaststellen van de begroting 2013.
De financiële stukken leggen wij ter vergadering ter inzage. Mocht u vooraf inzage willen in de begroting voor 2013 dan kunt u contact opnemen met onze penningmeester, de heer A. Schuil.
6. Stichting Proosdijer Publicaties.
7. Rondvraag en sluiting.

Donderdag 15 november 2012 in gebouw De Schakel,

Dorpsstraat 20 te Wilnis.

Aanvang 20.00 uur.

Nieuwe leden

Dhr. A.J. Volmer	Mijdrecht
Dhr. M.M.T. Eindhoven	Mijdrecht
Mw. A. den Hartog	Mijdrecht
Dhr. T.H.H. Hazeleger	Mijdrecht
Dhr. A. van Heeringen	Uithoorn
Dhr. M.P. Viergever	Mijdrecht
Dhr. J.M. Breewel	Wilnis
Fam. Houtkamp	Wilnis
Dhr. R. Outshoorn	Wilnis
Dhr. H. van Asselen	Vinkeveen
Dhr. A.C.M. Hoefs	Vinkeveen
Mw. E. Kruiswijk - van Rijn	Wilnis
Dhr. J.J. van Rijn	Vinkeveen
Mw. M. de Haan	Wilnis
Fam. C.C.A. de Jong	Vinkeveen

Ook lid worden?

Bel dan naar 0297 264095 of stuur een e-mail naar administratie@proosdijlanden.nl

Redactioneel

Het septembernummer van de Proosdijkoerier dat nu voor u ligt kent een nieuwe vormgeving. De afgelopen vier jaar hebben wij dankbaar gebruik gemaakt van de inbreng van Sandra Loogman.

Zij heeft vier jaar geleden ons kwartaalblad een compleet nieuwe uitstraling gegeven, ons logo vernieuwd en de opmaak van de Proosdijkoerier steeds strakker en moderner gemaakt.

Ook was zij betrokken bij de vormgeving en opmaak van onze Canon ter gelegenheid van ons vijftienvijftigjarig bestaan. Wij zijn Sandra bijzonder dankbaar voor de creatieve inbreng die zij hierbij geleverd heeft.

Met ingang van dit nummer is Jaco Kroon de nieuwe vormgever. We wensen hem veel succes en plezier bij zijn werk aan ons onvolprezen verenigingsblad.

Datzelfde plezier gunnen we Jessica Veen, die deze keer debuteert als medewerkster aan ons blad. We zijn bijzonder blij met haar bijdrage, zoals we dat ook altijd zijn met die van de diverse andere schrijvende medewerkers. Zij maken het mogelijk dat u elk kwartaal weer een fraai, gevarieerd historisch blad in handen krijgt. We gaan er vanuit dat dit nog lange tijd zo mag doorgaan.

Inleverdatum kopij volgende nummer: 1 november 2012

Doelstelling van de vereniging:

De vereniging stelt zich tot doel belangstelling te wekken voor de geschiedenis van De Ronde Venen en een stimulerend aandeel te leveren in de ontwikkeling van de regionale en plaatselijke geschiedenis in de ruimste zin.

Colofon

'De Proosdijkoerier' is een kwartaaluitgave van de Historische Vereniging 'De Proosdijlanden' geregistreerd onder ISSN 1388-7165

Redactie

Dhr. John Driedonks (eindredacteur)
Dhr. Piet Grundmann
Dhr. Jan Rouwenhorst
Mw. Marian Sterenborg

Vormgeving

Dhr. Jaco Kroon
E-mail: jaco@peploen.nl

Redactieadres

Dhr. John Driedonks,
Adres: Dijkgraaf 42, 3648 KC Wilnis
E-mail: john.driedonks@hu.nl

Drukwerk

Drukkerij Avanti Wilnis

Voorzitter

Dhr. J. Meulstee,
E-mail: meuls63@planet.nl

Secretaris

Mw. M.J. van Eijk,
Adres: Raadhuisplein 22, 3641 EE Mijdrecht,
Telefoon: 0297 - 281835

Penningmeester

Dhr. A. Schuil,
E-mail: schuil@kpnplanet.nl

PR en documentatie

Dhr. C. Oudshoorn
Telefoon: 0297 - 282190

Algemeen adjunct

Dhr. H. van Zwieten
Telefoon: 0297 - 262316

Monumenten, archeologie, excursies en lezingen

Mw. W. Dijkshoorn
Telefoon: 0297 - 285373

Heemkunde

Dhr. H. Hoefkens,
E-mail: h.m.hoefkens@kpnplanet.nl

Genealogie

Dhr. H. van Dreumel,
E-mail: h.v.dreumel@gmail.com

Ledenadministratie

Mw. M. van Vliet
Adres: Waverveensepad 8, 3645 CM Vinkeveen
Telefoon: 0297 - 264095
E-mail: administratie@proosdijlanden.nl

Aanmelding voor het lidmaatschap kan bij de ledenadministratie op bovenstaand adres.

Postadres vereniging

Postbus 65, 3648 ZH Wilnis
Bankrekeningnummer 36.96.18.505

Website: www.proosdijlanden.nl

E-mail: info@proosdijlanden.nl

Contributie: €17,50 per jaar
Losse nummers: € 4,90 per stuk

Oplage
Circa 1100

Rabo Dichtbijfonds

Dichtbij onze samenleving staan en de leefbaarheid in onze lokale samenleving versterken. Dat is het idee van Rabobank Rijn en Veenstroom. Daarom reserveren wij jaarlijks een deel van onze winst in een fonds; het Rabo Dichtbijfonds. Een nieuwe naam voor een nieuwe bank, gekozen door onze leden. Met trots presenteert Rabobank Rijn en Veenstroom: het Rabo Dichtbijfonds! Wilt u een aanvraag indienen of meer weten over het fonds, kijk op www.rv.rabobank.nl.

Investeren in de lokale samenleving.
Dat is het idee!

Rabobank. Een bank met ideeën.

www.rv.rabobank.nl

